

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**ΤΑ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΩΣ
ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.
ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ
ΚΙΝΔΥΝΟ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ; ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΤΡΟΠΟΙ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥΣ;**

ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΟΥΡΡΗΣ

**Επιβλέπων Καθηγητής
Κρίστης Χασάπης**

ΛΕΥΚΩΣΙΑ , ΜΑΪΟΣ 2016

ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

Περίληψη

Λόγω της Παγκοσμίας Οικονομικής Κρίσης των τελευταίων χρόνων εξαιτίας των δυσμενών οικονομικών συνθηκών και της Τραπεζικής Κρίσης σε παγκόσμιο επίπεδο, το τραπεζικό σύστημα αρκετών χωρών είχε εμφανίσει υψηλό ρυθμό αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Από αυτή την κατάσταση δεν μπορούσε να μείνει εκτός η Κύπρος. Τα κόκκινα δάνεια παραμένουν ανοιχτή πληγή για την οικονομία. Οι Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις (ΜΕΧ) είναι η αχίλλειος πτέρνα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Αν δεν αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά και έγκαιρα, υπάρχει πιθανότητα στο άμεσο μέλλον να προκύψουν προβλήματα ανακεφαλαιοποίησης τα οποία θα θέσουν σε κίνδυνο την πορεία προς της οικονομική ανάπτυξη. Ο μόνος τρόπος για να αποφευχθεί αυτό είναι η «παραγωγή» από τις τράπεζες βιώσιμων αναδιαρθρώσεων.

Η παρούσα εργασία διερευνά το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων και πώς τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια επηρεάζουν την Κυπριακή Οικονομία. Θα γίνει εκτενής περιγραφή του ορισμού των Μη εξυπηρετούμενων δανείων σύμφωνα με την νέα οδηγία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών από τον Απρίλιο του 2015. Θα γίνει επεξήγηση πότε μια χορήγηση ταξινομείται ως μη εξυπηρετούμενη και πότε αποταξινομείται. Επίσης, θα επεξηγηθεί ο όρος ρύθμιση και πότε μια χορήγηση θεωρείται ρυθμισμένη και πότε μη ρυθμισμένη. Θα παρουσιαστούν στοιχεία που θα δείχνουν το μέγεθος του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων για τις κυριότερες τράπεζες που αποτελούν το τραπεζικό σύστημα. Επιπρόσθετα, θα επεξηγηθούν οι διάφοροι τραπεζικοί κίνδυνοι που πιθανόν να αντιμετωπίσει μια τράπεζα. Τέλος, θα δούμε αν μπορούν να αντιμετωπιστούν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και κατά πόσον σήμερα είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος των Τραπεζών.

Σκοπός είναι να τονιστεί το μέγεθος του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων και το πόσο σημαντικό είναι να αντιμετωπιστούν, για να μην προκύψουν νέες ανάγκες κεφαλαίων για τις τράπεζες και για να μπορέσει να ανακάμψει η Κυπριακή Οικονομία.

Summary

Due to the World economic crisis of recent years because of unfavorable economic conditions and the Banking Crisis at a global level, the banking system had several countries show a high growth rate of the non-performing loans. It would be impossible for Cyprus to be left outside this situation. Red loans remain an open wound for the economy. The Non-Performing Loans (NPLs) is the Achilles heel of the financial sector. If not effectively addressed, we are likely to face serious problems in the long run, in our attempt to tackle recapitalization problems which would endanger the path to recovery. The only way to avoid catastrophe is through sustainable restructuring.

This paper explores the problem of Non-Performing Loans and the way in which non-performing loans affect the Cyprus Economy. There will be an extensive description of the definition of non-performing loans in accordance with the new directive of the European banking authority in April 2015. There will not only be an explanation when a grant is classified as non-performing but when it is declassified as well. In this paper the term setting is also explained. At the same time, it additionally defines when an administration is considered set and when unregulated. Specific data will be presented that will show the size of the problem of non-performing loans for the major banks that form the banking system. Furthermore, we will clarify the various banking risks that a bank is likely to face. Finally, we will examine if we can tackle the non-performing loans and whether they form the greatest danger of banks nowadays.

The main aim is to highlight the magnitude of non-performing loans problem and to indicate the importance of promptly addressing them so that we could possibly manage to avoid providing new capital requirements for banks something which will enable the recovery of the Cyprus Economy.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ την σύζυγο μου Χριστίνα για την υπομονή και συμπαράσταση που είχε δείξει κατά την διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	4
1.1 Έννοια Χρηματοπιστωτικού Συστήματος	4
1.1.1 Τι αποτελεί το Χρηματοπιστωτικό σύστημα.....	5
1.2 Κίνδυνοι Χρηματοπιστωτικού Συστήματος	6
1.2.1 Κατηγοριοποίηση Κινδύνων	6
1.2.2 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι	7
1.2.3 Λειτουργικοί κίνδυνοι.....	9
1.2.4 Επιχειρηματικοί Κίνδυνοι	9
1.2.5 Εξωγενείς Κίνδυνοι	9
1.3 Ρύθμιση και Εποπτεία Χρηματοπιστωτικού Συστήματος	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	13
2.1 Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών	13
2.1.1 Forbearance και Non-performing Exposure	14
2.2 Σύγκριση των βασικών ορολογιών των δυο οδηγιών	14
2.3 Ορισμός Ρύθμισης	15
2.3.1 Μη Ρυθμισμένη Χορήγηση	16
2.4 Κριτήρια Ταξινόμησης Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων	16
2.4.1 Κριτήρια ταξινόμησης ως NPE – Forbearance & Κριτήρια αποταξινόμησης (Διαγραμματική παρουσίαση στο Παράρτημα Α σελ 64)	25
2.4.2 Κριτήρια ταξινόμησης ως PE – Forbearance & Κριτήρια αποταξινόμησης (Διαγραμματική παρουσίαση στο Παράρτημα Α σελ 64).....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	29
3.1 Τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια της Κύπρου σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη	29
3.2 Τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια της Κυπριακής Οικονομίας	32
1.2.1 Ρυθμίσεις Χορηγήσεων.....	34
1.2.2 Συνολικές Προβλέψεις και Ποσοστό Κάλυψης	35
1.2.3 Μη εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις έναντι χορηγήσεων με καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών σε καθυστέρηση	37
3.3 Οι Συνολικές Χορηγήσεις και τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια των μεγάλων Κυπριακών Τραπεζών	37
3.3.1 Ποσοστό Κάλυψης Μη εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων και Κεφαλαιακή Επάρκεια των Τραπεζών .	39
3.4 Πως επηρεάζουν τα «κόκκινα δάνεια» τον ορίζοντα ανάπτυξης της Κυπριακής Οικονομίας	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΧ.....	46
4.1 Επιλογές των Δανειοληπτών και των Τραπεζών για αντιμετώπιση των ΜΕΧ	46
4.1.1 Οδηγία του 2015 της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου (ΚΤΚ) «περί της Διαχείρισης Καθυστερήσεων»..	46
4.1.2 Επιλογές Αναδιάρθρωσης Χορηγήσεων	47
4.1.3 Φορέας εξώδικης επίλυσης διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσης	50
4.1.4 Πλαίσιο Αφερεγγυότητας	50
4.1.5 Εκποίηση Ακινήτων.....	52
4.1.6 Πακετοποίηση Δανείων	53
4.2 Καθορισμός στόχων προς τις τράπεζες από την ΚΤΚ	54
4.3 Ενέργειες των τραπεζών για την επίτευξη των στόχων της ΚΤΚ και μείωσης των ΝΡΕ.....	56
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	61
Παραρτήματα
A Συνοπτικός Πίνακας Κριτηρίων Ταξινόμησης ΜΕΧ.....	62
B Πλήρες Ονόματα Χωρών και Βασικοί Δείκτες.....	63
Γ Βαθμολογίες Οίκων Αξιολόγησης	64
Δ Επεξηγηματικό παράδειγμα ρύθμισης πολλαπλών χορηγήσεων.....	65
Βιβλιογραφία	66

Εισαγωγή

Η Παγκόσμια οικονομική κρίση, η ύφεση της Κυπριακής οικονομίας, ο υπερδανεισμός, η φούσκα των ακινήτων και τα γεγονότα του Μαρτίου του 2013, είχαν ως αποτέλεσμα τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των τραπεζών της Κύπρου να ανεβούν στα ύψη, φτάνοντας στο πιο ψηλό επίπεδο της Ευρώπης.

Το πρόβλημα δεν είναι μόνο στην Κύπρο αλλά διεθνές. Λόγω της οικονομικής κρίσης πάρα πολύς κόσμος έμεινε άνεργος και τα εισοδήματα αυτών που έχουν δουλειά έχουν μειωθεί. Αυτό έχει αντίκτυπο στις τράπεζες καθώς αρκετοί δανειζόμενοι δεν εξυπηρετούν τα δάνεια τους. Σύμφωνα με την έκθεση που διενεργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (European Banking Authority), το συνολικό ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε όλη την Ευρώπη ανέρχεται σε περίπου 1 τρις. Ευρώ, δηλαδή περίπου το 7,3% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σκοπός της διατριβής είναι να επισημάνουμε και να αναδείξουμε το μέγεθος του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων και το πόσο πολύ επηρεάζει το τραπεζικό σύστημα και την Κυπριακή Οικονομία. Να δούμε πόσος είναι ο δείκτης κάλυψης των τραπεζών για τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια. Να εξηγήσουμε το τι σημαίνει Μη εξυπηρετούμενη χορήγηση (MEX) και πότε μια χορήγηση μπορεί να αποταξινομηθεί από MEX. Επίσης, να εξηγήσουμε το τι σημαίνει Ρυθμισμένη Χορήγηση και τη σημασία που έχει στην μείωση των MEX η σωστή αναδιάρθρωση.

Το βασικότερο και σημαντικότερο συμπέρασμα είναι το γεγονός ότι ο μόνος τρόπος για να ανακάμψει η Κυπριακή Οικονομία είναι η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, καθώς τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αποτελούν το μεγαλύτερο κίνδυνο των τραπεζών. Είναι χαρακτηριστική η έκθεση της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών που αναφέρει ότι οι MEX είναι η αίτια για τη μη χορήγηση νέων δανείων και την μη κερδοφορία των τραπεζών.

Επίσης, ένα ενδιαφέρον στοιχείο είναι το γεγονός ότι για να μπορέσουν οι Τράπεζες να μειώσουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια είναι η σωστή και βιώσιμη αναδιάρθρωση καθώς η νέα οδηγία είναι πολύ αυστηρή στην περίπτωση που γίνει Re-default, αλλά το σημαντικό πρέπει οι τράπεζες να προσφέρουν και λύσεις αναδιάρθρωσης που μέχρι στιγμής δεν προσφέρονταν.

Η μεθοδολογία που θα ακολουθήσουμε είναι πρώτα να δούμε το Χρηματοπιστωτικό σύστημα από τι αποτελείται, στην συνέχεια να δούμε τους κινδύνους που μπορούν να αντιμετωπίσουν και το σημαντικότερο να τονίσουμε και να αναδείξουμε το πρόβλημα των Μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα δούμε συνοπτικά το Χρηματοπιστωτικό σύστημα καθώς και τους βασικούς κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσει. Τέλος, θα αναλύσουμε τις κύριες αλλαγές που έχουν υιοθετηθεί με τον ερχομό της Βασιλείας III.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα αναπτύξουμε τον νέο ορισμό των Μη εξυπηρετούμενων δανείων σύμφωνα με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών κατά τον Απρίλιο του 2015 και τις βασικές παραμέτρους για το πότε μια χορήγηση θεωρείται MEX καθώς και τις σημαντικές διαφορές από την προηγούμενη οδηγία του 2013. Επίσης, θα δούμε πότε μια χορήγηση θεωρείται ρυθμισμένη και πότε μη ρυθμισμένη. Τέλος, θα αναφέρουμε διάφορα παραδείγματα για κάθε σημείο της οδηγίας των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια της Κυπριακής οικονομίας τόσο στο σύνολο όσο και στις μεγάλες τράπεζες ξεχωριστά. Επίσης, θα γίνει σύγκριση με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες για τα επίπεδα των MEX και εξάγονται συμπεράσματα. Θα γίνει αναφορά για το δείκτη κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων δανείων τόσο στην Κύπρο, όσο και σε σχέση με την Ευρώπη. Τέλος, θα δούμε πως οι οίκοι αξιολόγησης της Κυπριακής Οικονομίας λένε ξεκάθαρα ότι για ανεβεί η Κυπριακή Οικονομία βαθμίδες θα πρέπει να μειωθούν τα ΜΕΔ.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναπτύσσονται οι τρόποι αντιμετώπισης των MEX οι οποίοι προκύπτουν από την ανάγκη μείωσης των MEX άμεσα. Γίνεται αναφορά στους υφιστάμενους τρόπους αντιμετώπισης των MEX τόσο από τις Τράπεζες όσο και από

τους δανειολήπτες. Επίσης, επισημαίνουμε τους στόχους που θέτει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) προς τα πιστωτικά ιδρύματα. Τέλος, παραθέτουμε ενέργειες που πρέπει να εφαρμόσουν οι Διευθύνσεις ΜΕΧ των διάφορων πιστωτικών ιδρυμάτων

Στο πέμπτο κεφάλαιο εξάγονται τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την μελέτη.

Κεφάλαιο 1

Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

1.1 Έννοια Χρηματοπιστωτικού Συστήματος

Η διεθνής οικονομική κρίση που βιώνουμε σήμερα, είναι συνυφασμένη με την εντυπωσιακή εξάπλωση του χρηματοπιστωτικού τομέα και ειδικότερα στην αδυναμία των πιστωτικών ιδρυμάτων να αξιολογήσουν τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν και να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Σε μια οικονομία όλα περιστρέφονται γύρω από τον χρηματοπιστωτικό σύστημα. Για να μπορεί οποιαδήποτε οικονομία να είναι βιώσιμη πρέπει να έχει αξιόπιστο χρηματοπιστωτικό σύστημα, να εκμεταλλεύεται στο έπακρο τους παραγωγικούς της πόρους, καθώς επίσης να έχει και αξιόπιστο ρυθμιστικό πλαίσιο¹.

Το χρηματοοικονομικό σύστημα είναι το σύνολο των χρηματοοικονομικών αγορών και των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, καθώς και των ατόμων που τα χρησιμοποιούν , τους δανειστές και δανειζόμενους.

Το Χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει ως βασικό ρόλο την συγκέντρωση των πλεοναζόντων κεφαλαίων της οικονομίας και την αποτελεσματική διοχέτευσή τους σε όσες οικονομικές μονάδες χρειάζονται αυτά τα κεφάλαια, για επενδυτικούς ή καταναλωτικούς σκοπούς¹.

¹ Κούρρης Σωτήρης, 2η Γραπτή Εργασία στο Μάθημα Τραπεζικό Περιβάλλον , 2012-2013, σελ 2.

1.1.1 Τι αποτελεί το Χρηματοπιστωτικό σύστημα

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα στην πραγματική οικονομία αποτελείται από²:

1. Τους ενδιάμεσους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς, οι οποίοι έχουν σκοπό να δανειοδοτήσουν αυτούς που θέλουν να εξασφαλίσουν πίστωση και να δώσουν εισοδήματα σε αυτούς που αναζητούν εισοδήματα από τα κεφάλαια τους. Δηλαδή, φέρνουν με έμμεσο τρόπο σε επαφή αυτούς τους δυο. Συγκεκριμένα, ενδιάμεσοι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί είναι τα πιστωτικά ιδρύματα, εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, ασφαλιστικοί οργανισμοί κλπ.
2. Τις χρηματοοικονομικές αγορές, οι οποίες καλύπτουν διαπραγμάτευση και τιμολόγηση χρηματοπιστωτικών προϊόντων, όπως μετοχές και ομόλογα. Για παράδειγμα το χρηματιστήριο.

Αυτό που θα οδήγησε την πραγματική οικονομία ενός κράτους στην ανάπτυξη είναι το σταθερό χρηματοοικονομικό σύστημα. Ένα χρηματοοικονομικό σύστημα για να μπορέσει να φέρει ανάπτυξη θα πρέπει να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών της πραγματικής οικονομίας, δηλαδή με λίγα λόγια να εμπνέει ασφάλεια. Ένα αναξιόπιστο χρηματοοικονομικό σύστημα μπορεί να οδηγήσει την οικονομία ενός κράτους στην χρεοκοπία.

1.2 Κίνδυνοι Χρηματοπιστωτικού Συστήματος

Η έννοια του κινδύνου του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι το ενδεχόμενο οικονομικής ζημιάς σε ένα φορέα (πχ πιστωτικό ίδρυμα) που αποτελεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα εξαιτίας ενός απρόβλεπτου παράγοντα.

Η αποτελεσματική λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος εξαρτάται από τους κινδύνους που το επηρεάζουν. Ο κίνδυνος έχει πρωτεύοντα ρόλο στην σωστή και εύρυθμη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ουσιαστικά πρέπει οι φορείς που απαρτίζουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα να έχουν αρμόδια τμήματα τα οποία θα πρέπει να αναλύουν τους κινδύνους. Αυτό επιβάλλεται καθώς αποτελούν μέρος ενός ανταγωνιστικού περιβάλλοντος του οποίου το κύριο χαρακτηριστικό του είναι ότι υπάρχει απελευθέρωση κίνησης κεφαλαίων.

1.2.1 Κατηγοριοποίηση Κινδύνων²

Οι κίνδυνοι μπορούν να διαχωριστούν στις ακόλουθες κατηγορίες:

Χρηματοοικονομικούς

- ✓ Πιστωτικός
- ✓ Ρευστότητας
- ✓ Φερεγγυότητας
- ✓ Αναχρηματοδότησης
- ✓ Αγοράς
- ✓ Επιτοκίων

Λειτουργικούς

- ✓ Τεχνολογικός κίνδυνος
- ✓ Πρακτικές εργοδοσίας προσωπικού
- ✓ Ασφάλεια χώρου εργασίας
- ✓ Λανθασμένες εφαρμογές εσωτερικών διαδικασιών

² Η ανάλυση των κινδύνων επικεντρώνεται τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς το θέμα της διατριβής σχετίζεται περισσότερο αυτά.

Επιχειρηματικούς

- ✓ Νομικές υποχρεώσεις
- ✓ Συμμόρφωση με κανονιστικό πλαίσιο

Εξωγενείς

- ✓ Πολιτικοί
- ✓ Κρίση τραπεζικού συστήματος

1.2.2 Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι

1. Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο Πιστωτικός κίνδυνος ενός τραπεζικού ιδρύματος έχει άμεση σχέση με την ποιότητα του ενεργητικού και συγκεκριμένα με τις απαιτήσεις. Η πιστοληπτική ικανότητα των δανειζομένων επηρεάζει άμεσα το πιστωτικό κίνδυνο. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι η οικονομική ζημιά που μπορεί να προέλθει από την αθέτηση των αντισυμβαλλομένων να εκπληρώσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις. «Έτσι, λόγω του γεγονότος ότι οι απαιτήσεις ενός τραπεζικού ιδρύματος αποτελούνται από χορηγήσεις πιστοδοτήσεων, συνεπώς και η μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου επικεντρώνεται στην αξιολόγηση του χαρτοφυλακίου πιστοδοτήσεων των τραπεζών.»³ Αυτό ο κίνδυνος όπως θα δούμε και παρακάτω είναι συνυφασμένος με το ύψος των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και τα οποία αποτελούν το μεγαλύτερο κίνδυνο των τραπεζών.

2. Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας αφορά στις δυσκολίες της τράπεζας να προμηθευτεί ρευστότητα είτε από πώληση στοιχείων του ενεργητικού, είτε μέσω δανεισμού. Η εύρυθμη λειτουργία των τραπεζών εξαρτάται από την εμπιστοσύνη που εμπνέει στους αντισυμβαλλόμενους. Ένα πιστωτικό ίδρυμα με υψηλή ρευστότητα σημαίνει ότι είναι φερέγγυο και εμπνέει εμπιστοσύνη. Ο κίνδυνος αυτός προέρχεται από τις διαφορές στο χρόνο ωρίμανσης μεταξύ των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού και στο κόστος που θα υπάρξει από τυχόν πώληση στοιχείων του ενεργητικού για να προμηθευτεί ρευστότητα το πιστωτικό ίδρυμα.⁴

3. Κίνδυνος Αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς επηρεάζει τόσο την αξία του χαρτοφυλακίου των δανείων μιας τράπεζας, όσο και των συναλλαγών της. Ο κίνδυνος προέρχεται από ενδεχόμενη υποχώρηση του επιπέδου των τιμών της αγοράς είτε σε συνολικό επίπεδο, είτε σε μια ορισμένη κατηγορία στοιχείων του ενεργητικού του επενδυτικού προϊόντος. Αν για παράδειγμα μια τράπεζα έχει επενδύσει σε ένα επενδυτικό προϊόν και περιμένει να κερδίσει από αυτή και ξαφνικά οι τιμές των τίτλων στην αγορά μειώνονται, τότε ενδέχεται να υποστεί οικονομική ζημιά.⁵

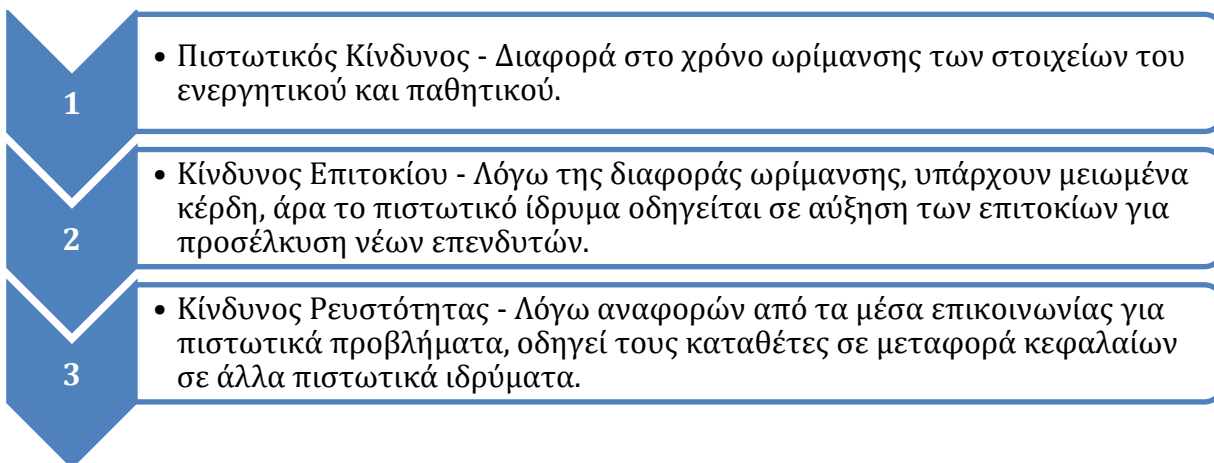
4. Κίνδυνος Αναχρηματοδότησης

Ο Κίνδυνος αναχρηματοδότησης ενδέχεται να υπάρξει στην περίπτωση που το πιστωτικό ίδρυμα δεν έχει μεγάλες πιθανότητες πρόσβαση στην αγορά, είτε για άντληση δανειακών κεφαλαίων, είτε για την αναχρηματοδότηση του χρέους της.

5. Κίνδυνος Επιτοκίου

Ο κίνδυνος επιτοκίου είναι ο κίνδυνος μείωσης των εσόδων και της αξίας των κεφαλαίων λόγω μεταβολών στα επιτόκια.⁶ Οι μεταβολές των επιτοκίων προκαλούν αλλαγές στις αποδόσεις των στοιχείων του ενεργητικού. Για παράδειγμα μεταβολή των επιτοκίων των δανείων προς τα κάτω, θα έχει ως συνέπεια την μείωση εσόδων από τόκους προς τα κάτω. Αντιθέτως, μεταβολή των επιτοκίων προς τα πάνω των στοιχείων του παθητικού δηλαδή των καταθέσεων, θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση εξόδων από τόκους προς τους καταθέτες.

Πιο κάτω παρατηρούμε την σειρά των συνήθων χρηματοοικονομικών κινδύνων που συνήθως εμφανίζονται σε ένα πιστωτικό ίδρυμα:

1.2.3 Λειτουργικοί κίνδυνοι

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος μπορεί να επιφέρει άμεσες ή έμμεσες ζημιές και οι οποίες οφείλονται στα παρακάτω:

1. Ανθρώπινος παράγοντας.
2. Αποτυχία ή ανεπάρκεια του εσωτερικού ελέγχου.
3. Εξωτερικά γεγονότα.
4. Ανεπάρκεια συστημάτων πληροφορικής ή ευρύτερα τεχνολογικοί κίνδυνοι.
5. Λάθη διοίκησης.

1.2.4 Επιχειρηματικοί Κίνδυνοι

1. Νομικές υποχρεώσεις

Στις περιπτώσεις όπου υπάρξουν νομοθετικές αλλαγές και επενδύσεις οι οποίες ενώ ήταν νόμιμες γίνουν παράνομες, μπορεί να προκύψουν οικονομικές ζημιές. Επίσης, οικονομικές ζημιές μπορεί να προκύψουν από φορολογικές αλλαγές.

2. Συμμόρφωση με κανονιστικό πλαίσιο

Ο κίνδυνος ο οποίος σχετίζεται με την συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο, μπορεί να επιφέρει στο πιστωτικό ίδρυμα οικονομικές ζημιές ή ακόμα και απώλεια φήμης από τη μη συμμόρφωση στους κανονισμούς που διέπουν την λειτουργία του. Τα πιστωτικά ιδρύματα μετά από οδηγίες³ της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου οφείλουν να εφαρμόζουν πολιτικές και διαδικασίες για αντιμετώπιση αυτού του κινδύνου αλλά και να λαμβάνουν διορθωτικά μέτρα σε περίπτωση εντοπισμού αδυναμιών ή παραλήψεων στην συμμόρφωση με το κανονιστικό πλαίσιο.

1.2.5 Εξωγενείς Κίνδυνοι

1. Πολιτικοί Κίνδυνοι

³ Βασικές Αρχές και Διαδικασίες Εσωτερικού Έλεγχου για γη Διαχείριση του Κινδύνου Κανονιστικής Συμμόρφωσης – Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου – Οι περί τραπεζικών Εργασιών νόμοι του 1997 έως (Αρ.2) του 2009.

http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/GR_Am_Dir_Annex4_compliance_int_control_systems.pdf

Πρόκειται για το κίνδυνο όπου μπορεί να προκύψει από απότομες μεταβολές κυρίως νομοθετικού χαρακτήρα από μια ξαφνική απόφαση της κυβέρνησης. Για παράδειγμα η Κυβέρνηση αποφασίζει αλλαγή της νομοθεσίας σχετικά με τις εκποιήσεις των ακινήτων, καθώς και την ψήφιση της νομοθεσίας αναφορικά με το πλαίσιο αφερεγγυότητας. Το πλαίσιο αφερεγγυότητας για παράδειγμα υπό προϋποθέσεις προνοεί την διαγραφεί χορηγήσεων μέχρι € 20.000. Αυτό θα επιφέρει πιθανόν επιπρόσθετα κεφάλαια για την τράπεζα.

2. Κρίση τραπεζικού συστήματος

Πρόκειται για το κίνδυνο που προκύπτει από την έλλειψη εμπιστοσύνης προς τραπεζικό σύστημα ως συνέπεια πιθανής χρεοκοπίας μια άλλης τράπεζας. Για παράδειγμα στην Κύπρο λόγω κακών πολιτικών των δύο μεγάλων τραπεζών και της ανάγκης ανακεφαλαιοποίησης τους, είχε ως αποτέλεσμα να χαθεί η εμπιστοσύνη προς το τραπεζικό σύστημα με συνέπεια την φυγή κεφαλαίων προς το εξωτερικό.

1.3 Ρύθμιση και Εποπτεία Χρηματοπιστωτικού Συστήματος

Η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 ήταν η αφορμή για την επιτροπή της «Βασιλείας» το 2009 να παρουσιάσει το νέο αναθεωρημένο πλαίσιο κανόνων και οδηγιών για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο κύριος σκοπός είναι για να καλύψει ατέλειες της «Βασιλείας II». Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο είναι η «Βασιλεία III». Τα κύρια σημεία συμφωνήθηκαν το 2010 και άρχισαν να τίθενται σε εφαρμογή σταδιακά από το 2013 με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης μέχρι και το τέλος του 2019. Οι αλλαγές έπρεπε να γίνουν σταδιακά καθώς οι νέες απαιτήσεις του νέου ρυθμιστικού πλαισίου θα μπορούσαν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στα πιστωτικά ιδρύματα καθώς η νέα αυτή συμφωνία τριπλασιάζει τα κεφαλαιακά αποθέματα που πρέπει να έχουν οι τράπεζες.

Οι κύριοι στόχοι του νέου συμφώνου είναι οι παρακάτω⁴:

1. Καλύτερος τρόπος διαχείρισης των κινδύνων από τις τράπεζες.
2. Τυχόν αρνητικές επιπτώσεις να απορροφούνται από το ίδιο το τραπεζικό ίδρυμα.
3. Περισσότερη διαφάνεια στο τραπεζικό σύστημα.
4. Ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα το οποίο να είναι περισσότερο «ανθεκτικό» στις οικονομικές κρίσεις

Αυτοί οι στόχοι για να μπορούν να επιτευχθούν από τις τράπεζες, το νέο σύμφωνο δίνει έμφαση τόσο στην κεφαλαιακή επάρκειά τους όσο και στη ρευστότητά τους. Οι κυριότερες αλλαγές που έχουν προέλθει από την εφαρμογή του νέου ρυθμιστικού πλαισίου είναι οι εξής:

1. Αλλαγή κριτηρίων για το ποια κεφάλαια εντάσσονται στα ίδια κεφάλαια, καθώς έχουν αυξηθεί επίπεδα διαφάνειας για την κεφαλαιακή διάρθρωση. Ουσιαστικά καταργήθηκε το κεφάλαιο «Tier 3» (μεγαλύτερο εύρος απαιτήσεων μειωμένης εξασφάλισης). Το κεφάλαιο «Tier 1» αποτελείται από κοινές μετοχές και παρακρατηθέντα κέρδη. Λόγω αυτής της σημασίας που δίνεται στα ίδια

⁴ Χριστόπουλος Γ. Απόστολος και Ντόκας Γ Ιωάννης - Θέματα τραπεζικής και χρηματοοικονομικής Θεωρίας. Σελ. 196

κεφάλαια το νέο σύμφωνο μοιάζει περισσότερο με την «Βασιλεία Ι», η οποία έδινε σημασία στον αριθμητή που είναι τα ίδια κεφάλαια παρά στην «Βασιλεία ΙΙ». Τα κριτήρια για ένταξη των ξένων κεφαλαίων έχουν απλοποιηθεί και οι κανονιστικές ρυθμίσεις έχουν εναρμοστεί διεθνώς.⁷

2. Έχει ενδυναμωθεί το πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας από πλευράς κάλυψης κινδύνων καθώς έχουν αυξηθεί οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων. Επίσης, έχουν δοθεί περισσότερα κίνητρα για πιο σφικτή διαχείριση των κινδύνων.
3. Έχουν ενισχυθεί τα σταθμισμένα με κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία. Αυτό επιτυγχάνεται τόσο με την εισαγωγή του δείκτη μόχλευσης, όσο και του δείκτη ρευστότητας. Τα ελάχιστα όρια μόχλευσης στον τραπεζικό τομέα έχουν στόχο να μειωθεί ο δανεισμός των τραπεζών καθώς σε περιόδους κρίσης ο υπερδανεισμός από μια τράπεζα είναι η κύρια αιτία να παρουσιάσει σημαντικά προβλήματα. Ο δείκτης μόχλευσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3% και υπολογίζεται από την σχέση των βασικών ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του ενεργητικού. Ο σκοπός εισαγωγής του δείκτη ρευστότητας είναι να βεβαιωθούν οι ρυθμιστικές αρχές ότι τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν τα απαραίτητα ρευστά διαθέσιμα για να αντεπεξέλθουν σε σενάρια ακραίων καταστάσεων. Αυτός ο δείκτης προορίζεται για βραχυπρόθεσμη χρήση και ισούται με το απόθεμα των ρευστών διαθεσίμων προς την καθαρή εκροή μετρητών για περίοδο 30 ημερών.
4. Τέλος, έχει τεθεί σε εφαρμογή το λεγόμενο «μαξιλάρι», καθώς σε περιόδους ανάπτυξης οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να παρακρατούν περισσότερο ποσοστό από τα κέρδη για το αποθεματικό, ώστε να καλύπτουν τυχόν ζημιές σε περιόδους κρίσης ή να ενισχύουν την κεφαλαιακή επάρκειας όταν παραστεί ανάγκη.

Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει από το παρόν κεφάλαιο είναι ότι ο συνδυασμός σωστής εποπτείας από τις αρχές και η σωστή διαχείριση των κινδύνων από τους φορείς που αποτελούν το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι το κλειδί της επιτυχίας για να υπάρχει ένα υγιές χρηματοπιστωτικό σύστημα το οποίο θα ωθήσει την ανάπτυξη της οικονομίας ευρύτερα.

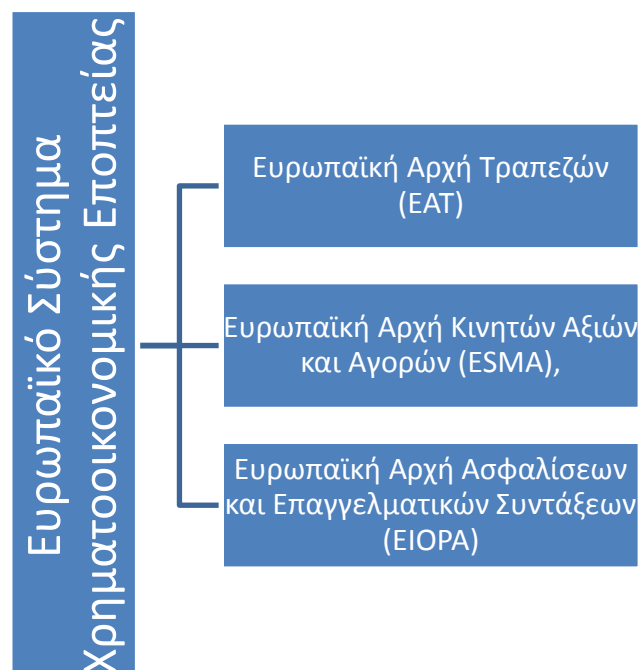
Κεφάλαιο 2

Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις

2.1 Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) είναι ανεξάρτητη αρχή της ΕΕ και είναι μέρος του Ευρωπαϊκού συστήματος χρηματοοικονομικής εποπτείας, με κύριο σκοπό την προληπτική ρύθμιση και εποπτεία στο σύνολο του ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα. Ο κύριος στόχος της είναι η διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας στην ΕΕ και η διασφάλιση της ακεραιότητας, της αποδοτικότητας και της εύρυθμης λειτουργίας του τραπεζικού τομέα⁸.

Το ευρωπαϊκό σύστημα Χρηματοοικονομικής Εποπτείας (ΕΣΧΕ) αποτελείται από τρεις εποπτικές αρχές όπως πιο κάτω:

2.1.1 Forbearance και Non-performing Exposure

Ο οργανισμός European Banking Authority (EBA) έχει προωθήσει τους ορισμούς Forbearance και Non-performing exposure. Αυτό έγινε στα πλαίσια της εφαρμογής του κανονισμού 575/2013 (Capital Requirements Directive) με στόχο την εναρμόνιση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.⁵

Οι ορισμοί αυτοί έχουν υιοθετηθεί από την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου σε αντικατάσταση των προηγούμενων ορισμών⁶ (οδηγία 2013) για μη εξυπηρετούμενες και ρυθμισμένες χορηγήσεις που έχουν καταργηθεί. Οι βασικές διαφορές μεταξύ των νέων και των προηγούμενων ορισμών παρουσιάζονται στην επόμενη ενότητα.

Η σημαντική διαφοροποίηση είναι στον ορισμό των ρυθμίσεων, όπου μία χορήγηση παραμένει χαρακτηρισμένη ως τέτοια για τουλάχιστον δύο έτη (και για τουλάχιστον τρία αν ήταν χαρακτηρισμένη μη εξυπηρετούμενη κατά τη ρύθμιση). Αυτή η διαφοροποίηση όπως θα δούμε και πιο κάτω οδήγησε στην αύξηση των ρυθμισμένων χορηγήσεων και την πιο γοργή μείωση των MEX.

2.2 Σύγκριση των βασικών ορολογιών των δυο οδηγιών

ΟΔΗΓΙΑ MEX - ΚΤΚ 2013	EBA DEFINITION 2015
❖ NPLs (Non-Performing Loans)	❖ NPE (δηλαδή Non Performing Exposures)
❖ PLs (Performing Loans)	❖ PE (δηλαδή Performing Exposure)
❖ Restructured Loan	❖ Forbearance measures
❖ Non Restructured Loans	❖ Non Forbearance measures
❖ N/A (Under Probation)	❖ Under Probation: Δάνειο το οποίο κατά την ημερομηνία αναδιάρθρωσης ήταν: ✓ NPE (για 1 χρόνο θα παραμείνει NPE και αφού παρέλθει η χρονική περίοδος του 1 χρόνου και

⁵ EBA FINAL draft Implementing Technical Standards On Supervisory reporting on forbearance and non-performing exposures under article: <http://www.eba.europa.eu/>

⁶ Οδηγία 2013 προς τα πιστωτικά ιδρύματα για τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων και των ρυθμισμένων Χορηγήσεων.
http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/GR_odigia_non_performing_restructured_credit_facilities.pdf

	<p>αποταξινομηθεί από τα NPEs, θα είναι για 2 χρόνια υπό παρακολούθηση – PE under probation)</p> <p>✓ PE Δάνειο το οποίο έγινε αναδιάρθρωση, θα είναι για 2 χρόνια υπό παρακολούθηση – PE under probation.</p>
--	--

2.3 Ορισμός Ρύθμισης

Ρυθμισμένη Χορήγηση θεωρείται η χορήγηση η οποία μετά από συμφωνία οφειλέτη και πιστωτικού ιδρύματος υπέστη αλλαγές στους όρους ή / και προϋποθέσεις και με κύριο σκοπό την αντιμετώπιση υφιστάμενων δυσκολιών ή αναμενόμενων δυσκολιών του οφειλέτη. Όλες οι περιπτώσεις που θα αναφέρουμε πιο κάτω αποτελούν ρύθμιση, παρόλο που υπάρχει πιθανότητα ο οφειλέτης να μην αντιμετωπίσει δυσκολίες για την εξυπηρέτηση της χορήγησης⁹.

α) Τροποποιήσεις του προγράμματος αποπληρωμής δανείων, για παράδειγμα μπορεί να γίνουν οι πιο κάτω τροποποιήσεις χωρίς την έκδοση νέας χορήγησης:

1. Περίοδος Χάριτος κεφαλαίου και τόκου
2. Περίοδος Χάριτος κεφαλαίου
3. Αναστολή δόσεων
4. Διαγραφή τόκων ή κεφαλαίου
5. Καταβολή εφ' άπαξ ποσού κατά την λήξη του δανείου
6. Μείωση δόσης μετά από μείωση του επιτοκίου
7. Μείωση δόσης με ή χωρίς τροποποίηση της ημερομηνίας λήξης τους δανείου.

β) Έκδοση νέας χορήγησης για τους πιο κάτω λόγους:

1. Αποπληρωμή των καθυστερήσεων ή υπερβάσεων των υφιστάμενων χορηγήσεων
2. Αύξηση του ορίου ενός τρεχούμενου με όριο παρατραβήγματος για κάλυψη υπερβάσεων ή για διευκόλυνση της αποπληρωμής καθυστερημένων δόσεων του δανείου.

2.3.1 Μη Ρυθμισμένη Χορήγηση

Μη ρυθμισμένες Χορηγήσεις θεωρούνται οι χορηγήσεις που κατά την αναδιάρθρωση του λογαριασμού, οι πρωτοφειλέτες δεν χαρακτηρίστηκαν ως «Forborne / In Financial Difficulties». Στην προηγούμενη οδηγία (2013) μια χορήγηση δεν θεωρείτο ρυθμισμένη στην περίπτωση που ίσχυαν ένα από τα πιο κάτω:

1. Χορηγήσεις οι οποίες εξασφαλίζονται πλήρως με δεσμευμένες καταθέσεις,
2. Στις περιπτώσεις έκδοσης νέας χορήγησης και εξόφληση υφισταμένων χορηγήσεων με καθυστερήσεις κάτω των (30) ημερών.
3. Η νέα δόση δεν είμαι μικρότερη από το 20% του συνόλου των υφιστάμενων δόσεων.

2.4 Κριτήρια Ταξινόμησης Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων

Κριτήριο 1 : Μέρες σε Καθυστέρηση

Σύμφωνα με την οδηγία των MEX – KTK 2013, δάνεια και τρεχούμενοι λογαριασμοί σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών κατατάσσονταν ως NPL. Αντιθέτως, σύμφωνα με τον EBA Definition 2015 για να καταταχτεί μια χορήγηση NPE πρέπει να ισχύουν τα πιο κάτω κριτήρια:

Retail customers⁷:

Για δάνεια και τρεχούμενους λογαριασμούς **χωρίς όριο** και με καθυστέρηση/υπέρβαση πέραν των 90 ημερών, θα κατατάσσονται ως NPE μόνο αν το ποσό καθυστέρησης του λογαριασμού εντός του πιστωτικού ιδρύματος είναι άνω των 500 ευρώ.

Για τρεχούμενους λογαριασμούς **με όριο** και καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών, θα καταταχθεί ως NPE μόνο αν το ποσό καθυστέρησης του λογαριασμού εντός του πιστωτικού ιδρύματος είναι πέραν του 10% του ορίου με ελάχιστο ποσό τα 500 ευρώ.

⁷ *Retail πελάτες: πελάτες με συνολικό άνοιγμα πιστωτικών διευκολύνσεων μέχρι 1 εκ. Ευρώ (προσωπικά, κοινά και λογαριασμοί συνδεδεμένων προσώπων)*

Non Retail customers⁸:

Αν ο λογαριασμός του πελάτη παρουσιάζει άνω των 90 ημερών καθυστέρηση και το ποσό καθυστέρησης του λογαριασμού εντός του πιστωτικού ιδρύματος είναι πέραν των 1.000 ευρώ, τότε η χορήγηση θα ταξινομείται ως NPE.

Παράδειγμα 1:

Η επιχείρηση «ΑΖΑ» (Retail) διατηρεί δυο δάνεια και δυο τρεχούμενος στην Τράπεζα «ΒΓΔ» και οποίοι κατά την 31/12/2015 παρουσίαζαν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Εγκριθέν Όριο	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Ποσό Καθυστέρησης	Μέρες σε Καθυστέρηση
Τρεχούμενος Α	0	300	300	95
Τρεχούμενος Β	5.000	5.550	550	95
Δάνειο Α	100.000	95.000	1000	90
Δάνειο Β	50.000	45.000	1000	95

Σύμφωνα με την οδηγία των Μη εξυπηρετούμενων θα καταταχθούν ως εξής:

Τύπος Λογαριασμού	NPE	Αιτία
Τρεχούμενος Α	ΟΧΙ	Η καθυστέρηση δεν υπερβαίνει τα 500 ευρώ
Τρεχούμενος Β	ΝΑΙ	Η καθυστέρηση υπερβαίνει το 10% του ορίου
Δάνειο Α	ΟΧΙ	Οι μέρες σε καθυστέρηση δεν είναι περισσότερες από 90 ημέρες
Δάνειο Β	ΝΑΙ	Οι μέρες σε καθυστέρηση είναι περισσότερες από 90 ημέρες

⁸ Non Retail πελάτες: οι πελάτες με συνολικό άνοιγμα πιστωτικών διευκολύνσεων άνω του 1 εκ. ευρώ (προσωπικά, κοινά και λογαριασμοί συνδεδεμένων προσώπων)

Κριτήριο 2 : Πρόνοιες

Σύμφωνα με την οδηγία των MEX – KTK 2013, αν σε μία χορήγηση του πελάτη έχουν διενεργηθεί ειδικές προβλέψεις (είτε κεφαλαίου είτε τόκων), τότε όλες οι χορηγήσεις του πελάτη ταξινομούνται ως μη εξυπηρετούμενες. Αντιθέτως, σύμφωνα με τον EBA Definition 2015 για να καταταχτεί μια χορήγηση NPE πρέπει να ισχύουν τα πιο κάτω κριτήρια:

Retail customers: Θα καταταχθεί NPE μόνο η συγκεκριμένη χορήγηση του πελάτη με ειδική πρόνοια, εντός του πιστωτικού ιδρύματος.

Non Retail customers: Θα καταταχθούν NPE όλες οι χορηγήσεις του πελάτη.

Παράδειγμα 2:

Η επιχείρηση «ΔΕΖ» (Retail) διατηρεί 2 δάνεια στην Τράπεζα «ΑΒΓ» και κατά την 31/12/2015 παρουσίαζαν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Ποσό Καθυστέρησης	Μέρες σε Καθυστέρηση	Ποσό Πρόνοιας
Δάνειο Α	45.000	5.000	65	10.000
Δάνειο Β	20.000	1.000	70	0

Σύμφωνα με την οδηγία των Μη εξυπηρετούμενων, μη εξυπηρετούμενη θα καταταχθεί μόνο το Δάνειο Α που έχει ποσό πρόνοιας. Στην περίπτωση που η επιχείρηση ήταν «Non Retail customers», τότε όλες οι χορηγήσεις της θα κατατάσσονταν Μη Εξυπηρετούμενες.

Κριτήριο 3 : Δικαστικά Μέτρα

Σύμφωνα με την οδηγία των MEX – KTK 2013, αν η χορήγηση είναι σε δικαστικά μέτρα, τότε όλες οι χορηγήσεις του πελάτη θα ταξινομούνται NPL. Αντιθέτως, σύμφωνα με τον EBA Definition 2015:

Retail customers: Θα καταταχθεί NPE μόνο η συγκεκριμένη χορήγηση του πελάτη σε δικαστικά μέτρα.

Non Retail customers: Θα καταταχθούν NPE όλες οι χορηγήσεις του πελάτη.

Παράδειγμα 3:

Η επιχείρηση «ΧΨΖ» (Non Retail Customers) διατηρεί 2 δάνεια στην Τράπεζα «ΑΒΓ» και τα οποία κατά την 31/12/2015 παρουσίαζαν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Ποσό Καθυστέρησης	Μέρες σε Καθυστέρηση	Δικαστικά Μέτρα
Δάνειο Α	500.000	10.000	180	ΝΑΙ
Δάνειο Β	600.000	1.000	30	ΟΧΙ

Σύμφωνα με την οδηγία των ΜΕΧ, θα καταταχθούν όλα τα δάνεια Μη Εξυπηρετούμενα καθώς ο ένας από τους δύο λογαριασμούς είναι σε δικαστικά μέτρα.

Κριτήριο 4 : Πτωχεύσας

Τόσο σύμφωνα με την οδηγία των ΜΕΧ – ΚΤΚ 2013, όσο και με την ΕΒΑ Definition 2015, αν ο πελάτης είναι πτωχεύσας τότε όλες οι χορηγήσεις του πελάτη ταξινομούνται ΝΡΕ ανεξάρτητα αν είναι Retail ή Non Retail.

Παράδειγμα 4:

Ένας πελάτης που είναι πτωχεύσας (Retail Customers) διατηρεί 2 δάνεια στην Τράπεζα ΑΒΓ και κατά την 31/12/2015 παρουσιάζουν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Ποσό Καθυστέρησης	Μέρες σε Καθυστέρηση
Δάνειο Α	100.000	2.000	180
Δάνειο Β	50.000	1.000	50

Σύμφωνα με την οδηγία των ΜΕΧ, μη εξυπηρετούμενα θα καταταχθούν όλα τα δάνεια του καθώς ο πελάτης είναι πτωχεύσας.

Κριτήριο 5 : Μετρητής ημερών σε καθυστέρηση

Σε πολλές τράπεζες ο μετρητής των ημερών σε καθυστέρηση δεν υπολόγιζε σαν καθυστέρηση τα έξοδα που χρεώθηκαν στον λογαριασμό κατά την διάρκεια της ζωής της χορήγησης. Με την νέα οδηγία ο μετρητής Past due που θα χρησιμοποιείται θα πρέπει να μην αφαιρεί από το ποσό καθυστερήσεων τα έξοδα που χρεώθηκαν στον λογαριασμό. Η οδηγία των νέων NPE αναφέρει ότι στις καθυστερήσεις περιλαμβάνονται οποιαδήποτε έξοδα ήταν υποχρεωμένος να πληρώνει ο πελάτης (π.χ. ασφάλειες ζωής, ασφάλειες πυρός, έξοδα τήρησης λογαριασμού κτλ).

Παράδειγμα 5:

Ένας πελάτης (Retail Customers) διατηρεί 1 δάνειο στην Τράπεζα ΑΒΓ και κατά τις 15/12/2015 παρουσίαζε την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Υπόλοιπο κατά την 15/12/2015	Ποσό Καθυστέρησης	Ποσό Δόσης	Μέρες σε Καθυστέρηση
Δάνειο Α	100.000	1.200	600	60

Στις 17/12/2015 χρεώνεται στο λογαριασμό του ασφάλεια πυρός ύψους 700 ευρώ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το δάνειο να ταξινομηθεί ως μη εξυπηρετούμενο, καθώς οι μέρες σε καθυστέρηση έχουν πάει πάνω από 90.

Κριτήριο 6 : Unlikely to Pay

Αν ο πελάτης ικανοποιεί κάποιο από τα χαρακτηριστικά «Unlikely to Pay» με βάση το «CRR Article 178»⁹, τότε για τους «*Retail customers*» θα καταταχθεί NPE μόνο η συγκεκριμένη χορήγηση του πελάτη, ενώ για τους «*Non Retail customers*» θα καταταχθούν NPE όλες οι χορηγήσεις του πελάτη. Αυτό το κριτήριο δεν υπήρχε στην προηγούμενη οδηγία.

⁹ <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/single-rulebook/interactive-single-rulebook/-/interactive-single-rulebook/article-id/1738>

Κριτήριο 7 : Κριτήριο 20%

Η Οδηγία του 2013, κατάτασσε όλες τις χορηγήσεις του πελάτη ως NPL στην περίπτωση που τα υπόλοιπα των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων του διά το σύνολο χορηγήσεων του ήταν μεγαλύτερο του 20%. Το κριτήριο με τη νέα οδηγία πλέον εφαρμόζεται μόνο για τους Non Retail πελάτες, δηλαδή πελάτες με συνολικό άνοιγμα πέραν του 1 εκ (προσωπικών και κοινών δανείων). Η οδηγία λέει ότι εάν τα συνολικά υπόλοιπα του πελάτη με καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών διά το σύνολο Χορηγήσεων του υπερβαίνουν το 20%, τότε όλες οι χορηγήσεις του θα καταταχθούν ως NPE.

Παράδειγμα 7α:

Ένας πελάτης (Non Retail Customers) διατηρεί τα πιο κάτω δάνεια στην Τράπεζα ΑΒΓ και τα οποία παρουσιάζουν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Εγκριθέν Κεφάλαιο	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Μέρες σε Καθυστέρηση
Δάνειο Α	800.000	780.000	80
Δάνειο Β	200.000	190.000	65
Δάνειο Γ	300.000	290.000	95
Δάνειο Δ	20.000	15.000	30
Σύνολο:	1.300.000	1.275.000	-

Εφαρμόζοντας το κριτήριο του 20%, δηλαδή με την πιο κάτω εξίσωση έχουμε το εξής αποτέλεσμα:

$$\frac{\text{Συνολικά Υπόλοιπα Πελάτη με 90 + dpd}}{\text{Συνολικά Υπόλοιπα Πελάτη}} = \frac{290.000}{1.275.000} = 23\%$$

Αυτό, έχει ως επακόλουθο να ταξινομηθούν όλες οι χορηγήσεις του πελάτη ως μη εξυπηρετούμενες.

Παράδειγμα 7β:

Ο ίδιος πελάτης (Non Retail Customers) με πιο πάνω διατηρεί τα πιο πάνω δάνεια με την διαφορά ότι τώρα έχει το Δάνειο Β με 95 dpd και το δάνειο Γ με 65 dpd τότε:

Τύπος Λογαριασμού	Εγκριθέν Κεφάλαιο	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Μέρες σε Καθυστέρηση
Δάνειο Α	800.000	780.000	80
Δάνειο Β	200.000	190.000	95
Δάνειο Γ	300.000	290.000	65
Δάνειο Δ	20.000	15.000	30
Σύνολο:	1.300.000	1.275.000	-

Εφαρμόζοντας το κριτήριο του 20%, δηλαδή με την πιο κάτω εξίσωση έχουμε το εξής αποτέλεσμα:

$$\frac{\text{Συνολικά Υπόλοιπα Πελάτη με 90 + dpd}}{\text{Συνολικά Υπόλοιπα Πελάτη}} = \frac{190.000}{1.275.000} = 15\%$$

Αυτό, έχει ως επακόλουθο να ταξινομηθεί ως μη εξυπηρετούμενο μόνο το δάνειο Β καθώς τα συνολικά υπόλοιπα του πελάτη με καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών είναι κάτω από το 20% του συνόλου των χορηγήσεων του.

Κριτήριο 8 : Ρυθμισμένες Χορηγήσεις

Με βάση την Οδηγία του 2013, τυχόν αναδιάρθρωση σε πελάτη ο οποίος παρουσίαζε 60 ημέρες καθυστέρηση και πάνω, οδηγούσε στην ταξινόμηση του πελάτη ως NPL για χρονική περίοδο 6 μηνών. Με την νέα οδηγία το κριτήριο αυτό έχει καταργηθεί.

Η νέα οδηγία προνοεί ότι σε περίπτωση ρύθμισης χορήγησης η οποία ήταν NPE την ημέρα αναδιάρθρωσης, τότε θα κατατάσσεται ως NPE – Forbearance. Στην περίπτωση που το δάνειο που αναδιαρθρώθηκε ήταν PE τότε θα κατατάσσεται ως PE – Forbearance.

Παράδειγμα 8:

Ένας πελάτης (Retail Customers) διατηρεί τα πιο κάτω δάνεια στην Τράπεζα ΑΒΓ και τα οποία κατά την 31/12/2015 παρουσίαζαν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Εγκριθέν Κεφάλαιο	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Restructured Loans	MEX	Μέρες σε Καθυστέρηση
Δάνειο Α	100.000	90.000	NAI	NAI	80
Δάνειο Β	50.000	45.000	NAI	ΟΧΙ	80

Κατά την 31/01/2016 και τα δύο δάνεια του πελάτη αναδιαρθρώνονται. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα το Δάνειο Α να ταξινομηθεί ως NPE – Forbearance και το Δάνειο Β ως PE –Forbearance.

Κριτήριο 9: Ρύθμιση NPE ή PE χορήγησης περισσότερο από μια φορά

Στις περιπτώσεις ρύθμισης περισσότερο από μια φορά εντός τριών ετών μιας μη εξυπηρετούμενης χορήγησης, τότε θα καταταχθεί για ένα χρόνο ως **Forborne NPE**. Ουσιαστικά ρυθμιστικέ ξανά κατά την περίοδο παρακολούθησης των δυο ετών.

Αν η χορήγηση πριν την ρύθμιση ήταν Εξυπηρετούμενη τότε για 2 χρόνια θα καταταχθεί ως PE – Forbearance.

Σε αυτό το κριτήριο θεωρώ ότι υπάρχει μια αδυναμία αναφορικά με τα Εξυπηρετούμενα δάνεια τα οποία υφίστανται αναδιάρθρωση. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτά τα δάνεια μπορούμε να κάνουμε όσες φορές θέλουμε αναδιάρθρωση και το δάνειο να παραμένει εξυπηρετούμενο. Θα έπρεπε να υπάρχει στην οδηγία των MEX σχετική πρόνοια αναφορικά με αυτά τα δάνεια.

Κριτήριο 10: «In Financial Difficulties»

Ο χαρακτηρισμός ενός πελάτη “In Financial Difficulties”, είναι αυτό που καθορίζει την ταξινόμηση μιας χορήγησης, ως Ρυθμισμένη (Forbearance). Εάν η αναδιάρθρωση του πελάτη περιλαμβάνει κριτήριο όπου για παράδειγμα θα γίνει κεφαλαιοποίηση καθυστερήσεων, η διαγραφή ποσού, τότε ο πελάτης θεωρείται “In Financial Difficulties”.

Για παράδειγμα μπορεί να αναφέρουμε ότι ένας πελάτης μπορεί να θεωρηθεί «In Financial Difficulties» στις περιπτώσεις που παρουσιάζει συχνά καθυστερήσεις πέραν των 30 ημερών.

Παράδειγμα 10α:

Ο πελάτης Γ προσέρχεται στην Τράπεζα να ζητήσει αναδιάρθρωση των δανείων του, τα οποία κατά την 31/12/2015 παρουσίαζαν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Εγκριθέν Κεφάλαιο	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Restructured Loans	MEX	Μέρες σε Καθυστέρηση
Δάνειο Α	100.000	90.000	ΝΑΙ	ΝΑΙ	180
Δάνειο Β	50.000	45.000	ΟΧΙ	ΟΧΙ	80

Η λύση που του προφέρεται από την Τράπεζα είναι η ενοποίηση των δανείων με μειωμένη δόση το οποίο είναι επακόλουθο της επέκτασης της περιόδου αποπληρωμής. Η ενοποίηση των δανείων θα επιφέρει και κεφαλαιοποίηση καθυστερήσεων. Όλα τα πιο πάνω έχουν ως αποτέλεσμα η νέα χορήγηση να χαρακτηριστεί ως Forborne NPE παρόλο που το Δάνειο Β ήταν Εξυπηρετούμενο.

Παράδειγμα 10β:

Ο πελάτης Γ προσέρχεται στην Τράπεζα να ζητήσει αναδιάρθρωση των δανείων του, τα οποία κατά την 31/12/2015 παρουσίαζαν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Εγκριθέν Κεφάλαιο	Υπόλοιπο κατά την 31/12/2015	Restructured Loans	MEX	Μέρες σε Καθυστέρηση
Δάνειο Α	100.000	90.000	ΝΑΙ	ΟΧΙ	30
Δάνειο Β	50.000	45.000	ΝΑΙ	ΟΧΙ	25

Η λύση που του προφέρεται από την Τράπεζα είναι η ενοποίηση των δανείων με μειωμένη δόση το οποίο είναι επακόλουθο της επέκτασης της περιόδου αποπληρωμής. Η ενοποίηση των δανείων θα επιφέρει και κεφαλαιοποίηση καθυστερήσεων. Όλα τα πιο πάνω έχουν ως αποτέλεσμα η νέα χορήγηση να χαρακτηριστεί ως Forborne – PE.

2.4.1 Κριτήρια ταξινόμησης ως NPE – Forbearance & Κριτήρια αποταξινόμησης (Διαγραμματική παρουσίαση στο Παράρτημα Α σελ 62)

Οι χορηγήσεις οι οποίες κατά την αναδιάρθρωση ήταν μη εξυπηρετούμενες, τότε για ένα (1) χρόνο θα κατατάσσονται ως NPE – Forbearance. Με την πάροδο του ενός χρόνου θα γίνει έλεγχος αν πληρούνται τα πιο κάτω κριτήρια:

1. Εάν η αναδιαρθρωμένη χορήγηση δεν παρουσιάζει καθυστερήσεις,
2. Εάν οι συνολικές πληρωμές που κατέβαλε ο οφειλέτης από την ημέρα ρύθμισης είναι μεγαλύτερες ή ίσες από το ποσό των καθυστερήσεων του που είχε πριν την αναδιάρθρωση. Στην περίπτωση που η αναδιάρθρωση αφορά διαγραφή ποσού, οι συνολικές πληρωμές θα πρέπει να είναι μεγαλύτερες ή ίσες από το ποσό της διαγραφής, και
3. Να μην ισχύουν τα κριτήρια ταξινόμησης ως NPE.

Στην περίπτωση όπου κατά τον έλεγχο πληρούνται τα πιο πάνω κριτήρια τότε η χορήγηση του οφειλέτη θα αποταξινομηθεί από «NPE – Forbearance», και θα ταξινομηθεί «PE – Forbearance under probation». Ουσιαστικά η συγκεκριμένη χορήγηση θα είναι υπό παρακολούθηση για τα επόμενα δυο χρόνια.

Εάν κατά την διάρκεια των δυο χρόνων η χορήγηση πληροί ένα ή και τα δυο πιο κάτω κριτήρια τότε η χορήγηση θα ταξινομηθεί και πάλι «NPE – Forbearance»:

1. Η χορήγηση να παρουσιάσει καθυστερήσεις πέραν των 30 ημερών, ή
2. Η χορήγηση να γίνει για δεύτερη φορά αναδιάρθρωση.

Με την πάροδο των 2 χρόνων της περιόδου παρακολούθησης (730 ημέρες), θα γίνει ο έλεγχος εάν:

1. Η χορήγηση του οφειλέτη δεν παρουσιάζει καθυστερήσεις πέραν των 30 ημερών,
2. Το ποσό που πληρώθηκε κατά το δεύτερο έτος της περιόδου παρακολούθησης (Under Probation), που ήταν δηλαδή «PE – Forbearance under probation», είναι μεγαλύτερο ή ίσο του 2% του υπολοίπου του δανείου την στιγμή που

κατηγοριοποιήθηκε ως «PE – Forbearance under probation», δηλαδή το πρώτο έτος της περιόδου παρακολούθησης.

3. Η χορήγηση να είναι PE

Στην περίπτωση που ικανοποιούνται και τα 3 αυτά κριτήρια τότε θα αποταξινομηθεί και από «PE – Forbearance» (άρα θα βγει και από τα Ρυθμισμένα) και θα ταξινομηθεί στα PE.

Παράδειγμα 11:

Ο πελάτης «ΧΩΖ» κατά την 31/03/2015 έχει προβεί σε αναδιάρθρωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων του. Δηλαδή από την 31/03/2015 μέχρι την 31/03/2016 τα δάνεια του είναι «NPE – Forbearance». Κατά την 31/03/2016, δηλαδή μετά από ένα χρόνο από την αναδιάρθρωση, τα δάνεια παρουσιάζουν την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Υπόλοιπο κατά την 31/03/2016	Ποσό Καθυστερήσης 31/03/2015	Ποσό Καθυστερήσης 31/03/2016	Πληρωμές Μέχρι σήμερα	Μέρες σε Καθυστερήση 31/03/2016
Δάνειο Α	195.000	5.000	0	14.400	0
Δάνειο Β	145.000	3.000	1.000	5.000	60
Δάνειο Γ	50.000	1.000	0	3.600	0
Σύνολο	390.000	9.000	1.000	23.000	60

Από τη στιγμή που στα Δάνεια Α και Γ:

- α) Δεν υπάρχουν καθυστερήσεις,
- β) Οι συνολικές πληρωμές που κατέβαλε ο πελάτης από την ημέρα ρύθμισης είναι μεγαλύτερες από το ποσό των καθυστερήσεων του που παρουσίαζε πριν την αναδιάρθρωση.

Θα αποταξινομηθούν από «NPE - Forbearance» και θα ταξινομηθούν ως «PE Forbearance under probation» (δηλαδή υπό επιτήρηση) για 2 ακόμη χρόνια.

Επειδή το **Δάνειο Β**, παρουσιάζει καθυστερήσεις **δεν** θα αποταξινομηθεί από NPE-Forbearance σε PE-Forbearance μέχρι να ξοφληθούν οι καθυστερήσεις του.

Κατά την 31/09/2016 το **Δάνειο Α** παρουσιάζει καθυστερήσεις πέραν των 30 ημερών με αποτέλεσμα να καταταχθεί και πάλι ως «NPE – Forbearance».

Κατά τις 31/03/2018 δηλαδή μετά από δύο χρόνια από την αποταξινόμηση του δανείου Γ από NPE-Forbearance σε PE - Forbearance, παρουσιάζει την πιο κάτω κατάσταση:

Τύπος Λογαριασμού	Υπόλοιπο	Υπόλοιπο	Ποσό	Δόση	Πληρωμές ¹⁰	Μέρες σε Καθυστέρηση
	κατά την 31/03/2016	κατά την 31/03/2018	Καθυστέρησης 31/03/2016			
Δάνειο Γ	50.000	40.000	0	300	3.600	0

Από την στιγμή που μετά το πέρας των 2 χρόνων της περιόδου παρακολούθησης :

- α) Οι χορηγήσεις του πελάτη δεν καθυστερούν πέραν των 30 ημερών,
- β) Το ποσό που πληρώθηκε (3.600) κατά το 2ο μισό της περιόδου που ήταν Forborne PE under probation είναι μεγαλύτερο του 2% του υπολοίπου του δανείου ($2\% * 50.000 = 1.000$) την στιγμή που κατηγοριοποιήθηκε ως «Forborne PE under probation».

Θα αποταξινομηθεί και από «PE Forbearance» (άρα θα βγει και από τα Ρυθμισμένα) και θα ταξινομηθεί στα **PE**.

2.4.2 Κριτήρια ταξινόμησης ως PE - Forbearance & Κριτήρια αποταξινόμησης (Διαγραμματική παρουσίαση στο Παράρτημα Α σελ 62)

Οι Χορηγήσεις οι οποίες κατά την αναδιάρθρωση ήταν εξυπηρετούμενες, τότε για 2 χρόνια θα κατατάσσονται ως «PE – Forbearance». Δηλαδή, θα είναι υπό παρακολούθηση (Under Probation).

Με το πέρας των 2 χρόνων της περιόδου παρακολούθησης, θα γίνει ο έλεγχος εάν :

- α) Οι χορηγήσεις του πελάτη δεν καθυστερούν πέραν των 30 ημερών
- β) Το ποσό που πληρώθηκε κατά το δεύτερο έτος της περιόδου παρακολούθησης (Under Probation), που ήταν δηλαδή «PE – Forbearance under probation», είναι μεγαλύτερο ή ίσο του 2% του υπολοίπου του δανείου την στιγμή που

¹⁰ Οι πληρωμές αφορούν το δεύτερο έτος που ήταν Forborne PE under probation

κατηγοριοποιήθηκε ως «PE – Forbearance under probation», δηλαδή το πρώτο έτος της περιόδου παρακολούθησης.

γ) Η χορήγηση να είναι PE

Στην περίπτωση που ικανοποιούνται και τα 3 αυτά κριτήρια τότε θα αποταξινομηθεί και από «PE – Forbearance» (άρα θα βγει και από τα Ρυθμισμένα) και θα ταξινομηθεί στα PE.

Όπως είπαμε και πιο πάνω, θεωρώ ότι υπάρχει αδυναμία αναφορικά με τα εξυπηρετούμενα δάνεια τα οποία υφίστανται αναδιάρθρωση, καθώς ο ορισμός δεν αναφέρει οτιδήποτε για αυτές τις περιπτώσεις, με αποτέλεσμα να μπορούν να γίνουν όσες φορές θέλουμε αναδιάρθρωση και το δάνειο να παραμένει εξυπηρετούμενο.

Κεφάλαιο 3

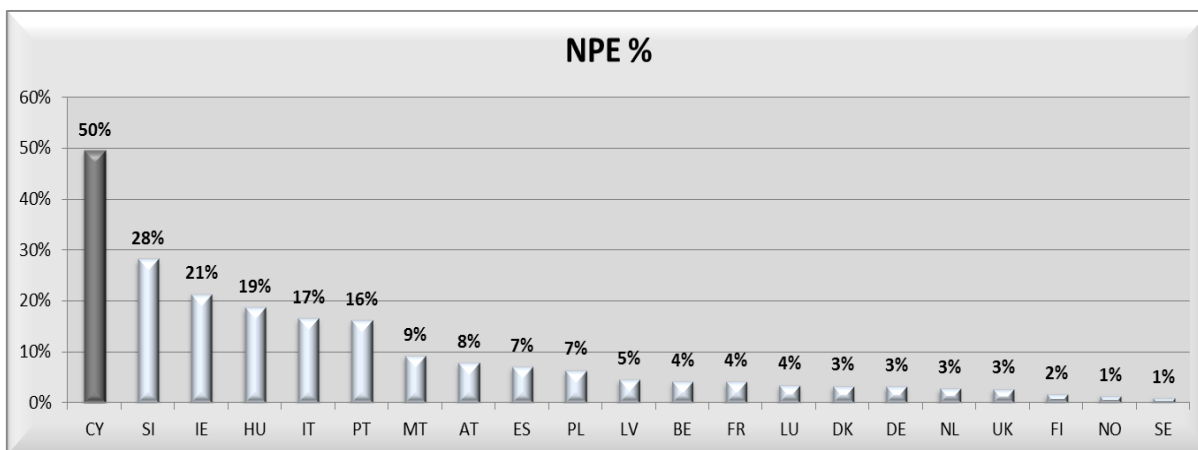
Κυπριακή Οικονομία, Ευρώπη και Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις

3.1 Τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια της Κύπρου σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή αρχή τραπεζών (European Banking Authority)¹⁰ κατά τις 25/11/2015 έχει δημοσιεύσει για πρώτη φορά στοιχεία για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και έχει αναλύσει διάφορες πτυχές τόσο για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών όσο και για το ποσοστό κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων δανείων από τις τράπεζες. Το συμπέρασμα το οποίο αναδεικνύεται από τα στοιχεία είναι ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια είναι το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες στα πλείστα κράτη της Ευρώπης.

Σύμφωνα με την έκθεση, το συνολικό ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων ανά την Ευρώπη ανέρχεται σε περίπου 1 τρις. ευρώ, δηλαδή περίπου το 7,3% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.¹¹ Τα στοιχεία που έχουν παρουσιαστεί από την EBA αφορούν 105 τράπεζες σε 20 ευρωπαϊκές χώρες.

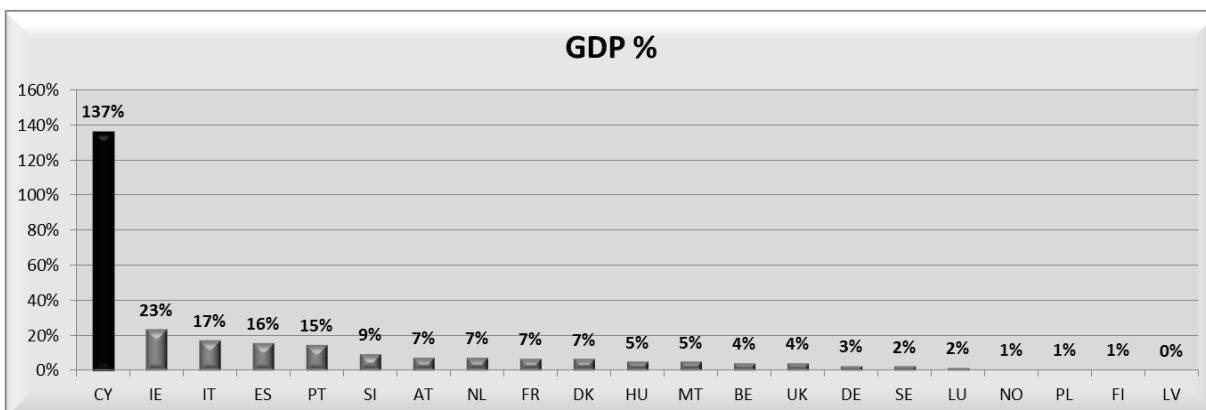
Όπως παρατηρούμε πιο κάτω, στη χειρότερη θέση βρίσκεται η Κύπρος (για τα πλήρες ονόματα χωρών βλέπε Παράρτημα Β σελ 63) με διαφορά στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης με το ποσοστό να φθάνει στο 49,6%. Το πιο χαμηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων το έχει η Σουηδία με ποσοστό 1%.

Γραφική Παράσταση 1 - Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ευρωζώνη (Στοιχεία από Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - Έκθεση για τα Μη εξυπηρετούμενα και το τραπεζικό σύστημα)

Παρατηρούμε ότι τα ΜΕΧ τις Κύπρου αποτελούν το 137% του ΑΕΠ της, το οποίο αποτελεί αρνητική πρωτιά. Αυτό φανερώνει πόσο μεγάλο πρόβλημα είναι και το γεγονός ότι αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη της Κυπριακής Οικονομίας. Εξ ου και το γεγονός ότι ήταν και η κύρια αιτία για το κούρεμα των καταθέσεων που έχει γίνει το Μάρτιο του 2013.

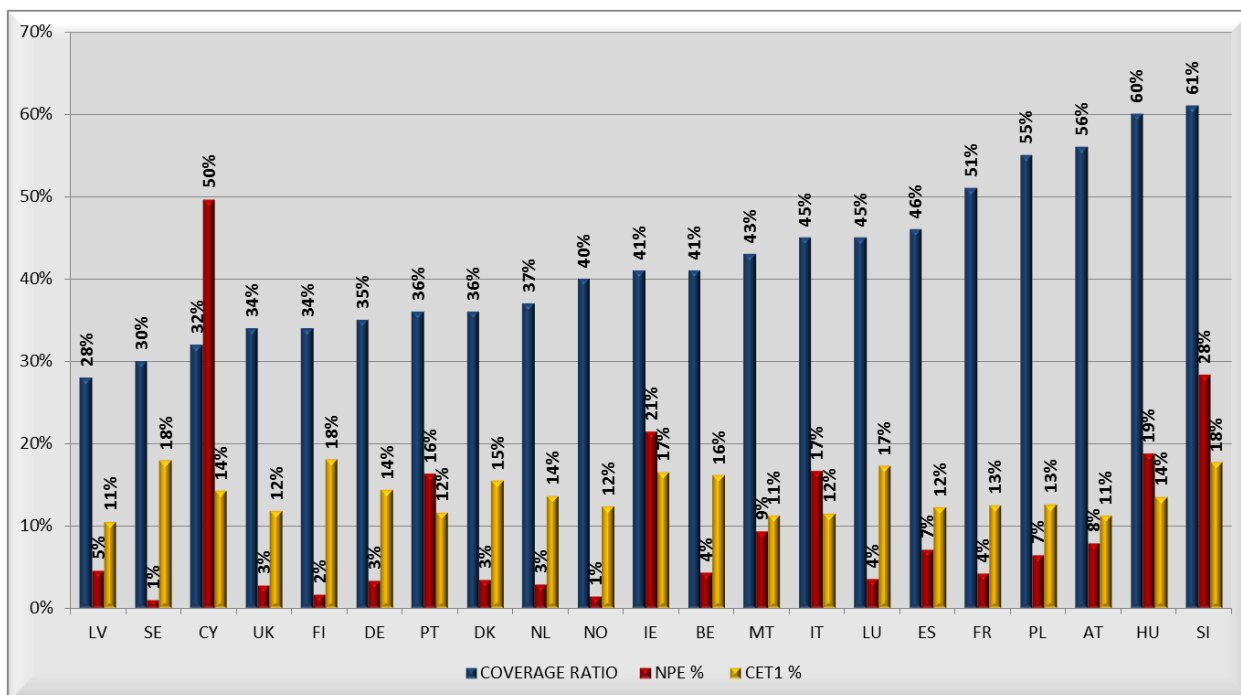
Σε αντίθεση περίπτωση η Σλοβενία είναι μεν δεύτερη στα ΜΕΧ με ποσοστό κόκκινων δανείων 28%, αλλά είναι μόλις το 9% του ΑΕΠ της. Στην Τρίτη θέση είναι η Ιρλανδία με ποσοστό 21% ΜΕΧ τα αποτελούν το 23% του ΑΕΠ της.

Γραφική Παράσταση 2 - Ποσοστό Μη Εξυπηρετούμενων δανείων έναντι του ΑΕΠ της κάθε χώρας (Στοιχεία από Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - Έκθεση για τα Μη εξυπηρετούμενα και το τραπεζικό σύστημα).

Το πιο σημαντικό στοιχείο παρουσιάζεται στην πιο κάτω γραφική παράσταση (Γραφική Παράσταση 3) και έχει να κάνει με το ποσοστό κάλυψης ΜΕΧ που έχουν οι τράπεζες της κάθε χώρας. Ποσοστό κάλυψης είναι το ποσό των προβλέψεων που έχει

αναγνωριστεί στις οικονομικές καταστάσεις για κάθε μη εξυπηρετούμενη χορήγηση έναντι του συνόλου των ΜΕΧ της τράπεζας. Η Κύπρος έχει το πιο ψηλό επίπεδο ΜΕΧ αλλά το τρίτο χαμηλότερο ποσοστό κάλυψης. Αντιθέτως, η Σλοβενία με το δεύτερο ψηλότερο ΜΕΧ στην Ευρώπη έχει το πιο ψηλό ποσοστό κάλυψης σε όλη την Ευρώπη. Άρα, για να παρουσιάσουν νέες ζημίες οι τράπεζες στην Σλοβενία αναφορικά με τα ΜΕΧ θα πρέπει να αθετήσουν πέραν του 61% του συνόλου των ΜΕΧ.

Γραφική Παράσταση 3 - Ποσοστό κάλυψης ΜΕΧ , Ποσοστό κεφαλαιακής επάρκειας και ποσοστό ΜΕΧ της κάθε χώρας. (Στοιχεία από Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - Έκθεση για τα Μη εξυπηρετούμενα και το τραπεζικό σύστημα)

Επίσης, βλέποντας την πιο πάνω γραφική παράσταση παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει μια σταθερή αναλογία ανάμεσα στο ποσοστό ΝΡΕ και του δείκτη κάλυψης της κάθε χώρας. Χώρες με ψηλό ποσοστό ΝΡΕ έχουν χαμηλό ποσοστό κάλυψης και χώρες με χαμηλό ποσοστό ΝΡΕ έχουν ψηλό ποσοστό κάλυψης. Αυτό φανερώνει ότι οι τράπεζες με ψηλά ποσοστά ΝΡΕ δεν διενεργούν μεγάλο ποσοστό πρόβλεψης για κάθε μη εξυπηρετούμενη χορήγηση αλλά προσπαθούν με κάθε τρόπο όπως για παράδειγμα με αναδιαρθρώσεις για να μειώσουν το ποσοστό των ΜΕΧ. Σε αυτές τις χώρες όπως και στην Κύπρος που οι τράπεζες υποφέρουν από το υψηλό επίπεδο των ΜΕΧ σε συνδυασμό με το χαμηλό ποσοστό κάλυψης, οι τράπεζες αγωνίζονται για την αντιμετώπιση της ποιότητας του ενεργητικού τους, αλλά αυτό εμπεριέχει κινδύνους καθώς χαμηλά ποσοστά κάλυψης μπορεί να οδηγήσει σε απώλειες και ανάγκη για νέα κεφαλαία ειδικά στην περίπτωση

που ένα ποσοστό πελατών είναι απρόθυμοι να συνεργαστούν. Αντίθετα, υψηλά ποσοστά κάλυψης σημαίνει ότι ένα μεγάλο μέρος των ζημιών έχει ήδη αναγνωριστεί στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών.

Θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι για να έχει μια τράπεζα χαμηλά ποσοστά κάλυψης αυτό μπορεί να σημαίνει ότι οι Μη εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις της έχουν καλές εξασφαλίσεις, άρα για να μπορέσουμε να βγάλουμε ακριβές συμπέρασμα αν μια τράπεζα έχει χαμηλό ή ψηλό ποσοστό κάλυψης MEX, θα πρέπει να γίνει βαθύτερη ανάλυση για το θέμα των εξασφαλίσεων.

3.2 Τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια της Κυπριακής Οικονομίας

Το Σεπτέμβριο του 2013¹¹, μετά την εφαρμογή του νέου ορισμού για τις MEX, αναδείχθηκε το τεράστιο πρόβλημα των MEX, καθώς στο παρελθόν δεν συμπεριλαμβάνονταν στις MEX, οι χορηγήσεις που εξασφαλιζόνταν πλήρως με εμπράγματα εξασφαλίσεις.¹²

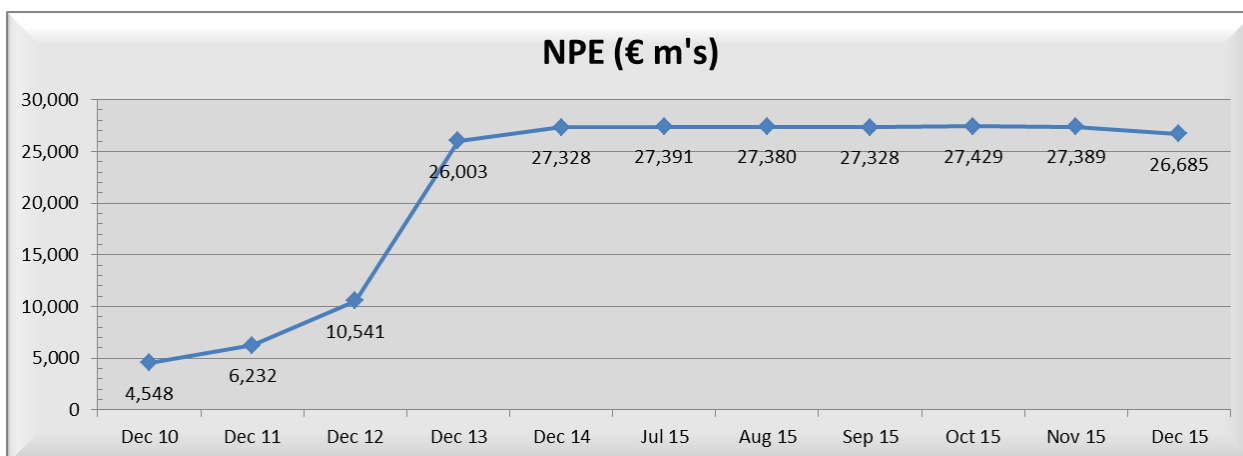
Κατά το τέλος του 2015 οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις ανέρχονταν στα €26.685 εκατ.. Είναι εμφανές ότι με την εφαρμογή της οδηγίας το 2013 από τις Τράπεζες αναφορικά με τον ορισμό των Μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και Ρυθμισμένων χορηγήσεων, οι MEX έχουν εκτιναχθεί από τα 10.541 εκατ. (15,34%) στα 26.003 εκατ. (41,46%) (Γραφική παράσταση 4 & 5). Από το Δεκέμβριο του 2014 μέχρι το Νοέμβριο του 2015 παρατηρείται μια σταθερή πορεία, ενώ το Δεκέμβριο του 2015 υπάρχει μείωση στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις κατά €704 εκατ., από 27,389 εκατ. (46,06%) στα 26.685 εκατ. (45,85%).¹³

¹¹ Οδηγία 2013 προς τα πιστωτικά ιδρύματα για τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων και των ρυθμισμένων Χορηγήσεων.

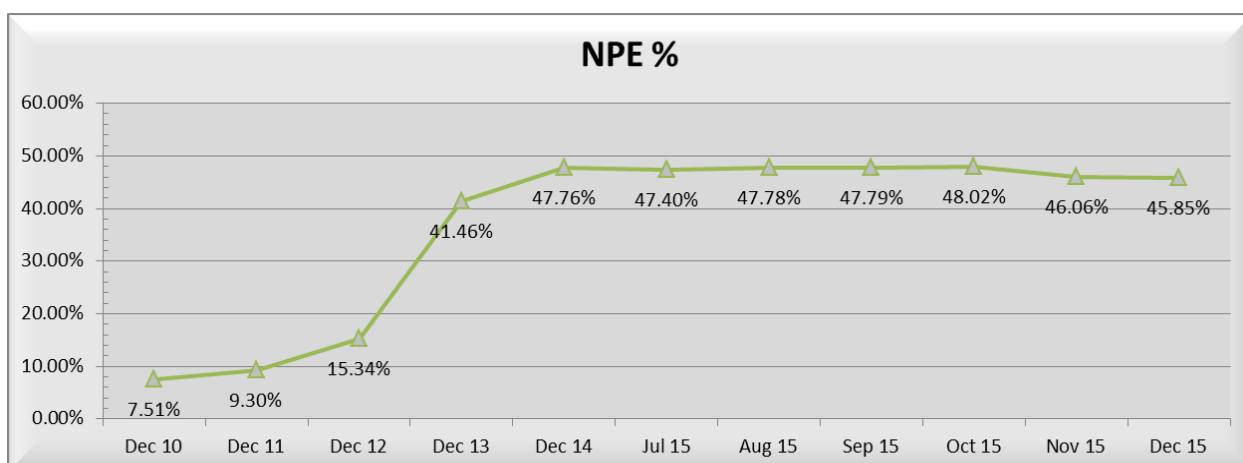
http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/GR_odigia_non_performing_restructured_credit_facilities.pdf

¹² Έκθεση Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας - Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου - http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/CBC_FSR_30_September_2015_gr.pdf

¹³ Δημοσιοποίηση στοιχείων από την ΚΤΚ για τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις με ημερομηνία αναφοράς την 31η Δεκεμβρίου 2015.

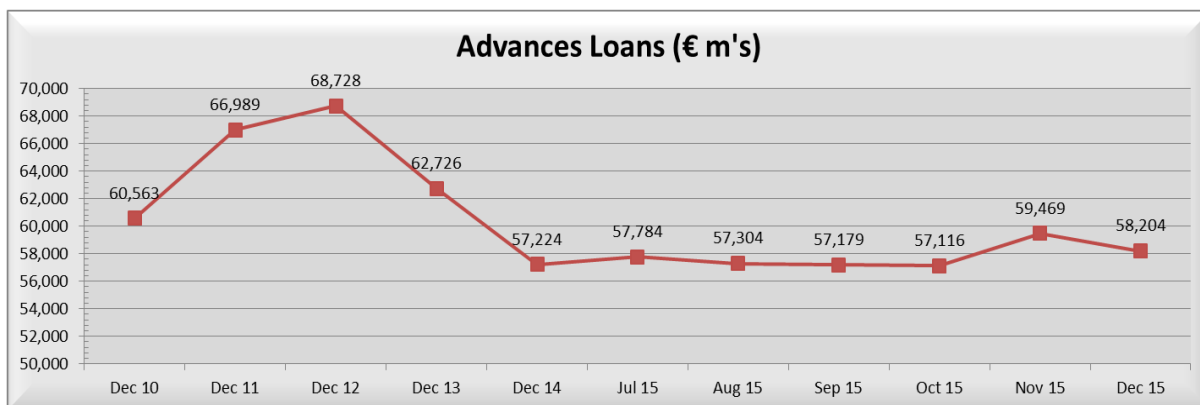
Γραφική Παράσταση 4 - Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις της Κυπριακής Οικονομίας από το 2010 σε εκατ. (Στοιχεία ΚΤΚ)

Γραφική Παράσταση 5 - Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις της Κυπριακής Οικονομίας από το 2010 σε ποσοστό έναντι του συνόλου των χορηγήσεων. (Στοιχεία ΚΤΚ)

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η μείωση των Μη εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων για το Μήνα Δεκέμβριο του 2015 είναι περισσότερη καθώς οι συνολικές χορηγήσεις του Τραπεζικού συστήματος έχουν μειωθεί κατά 1,265 εκατ., όπως φαίνεται και στην πιο κάτω γραφική παράσταση. Αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς τα Μη εξυπηρετούμενα αποτελούν μεν τροχοπέδη για τις τράπεζες για την έκδοση νέων χορηγήσεων και από την άλλη τον τελευταίο χρόνο οι Τράπεζες έχουν ρίξει το βάρος τους στην μείωση των ΜΕΧ ενισχύοντας τα Τμήματα Αναδιαρθρώσεών τους παραμερίζοντας από την άλλη τα Τμήματα Νέων Χορηγήσεων. Όμως δεν θα είναι άδικο να πούμε ότι το τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από υπερδανεισμό με αποτέλεσμα η εύρεση πελατών οι οποίοι να πληρούν τους δείκτες δανειοδότησης να είναι δυσκολότερη. Όμως για να ξεκινήσει η ανάπτυξη της οικονομίας θα πρέπει το τραπεζικό σύστημα να καταφέρει να ξεπεράσει

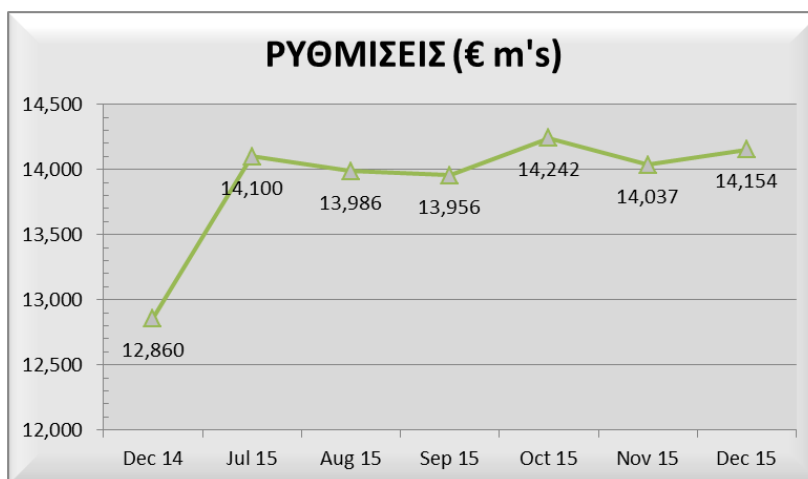
εν μέρει το μεγάλο πρόβλημα τον ΜΕΧ αλλά θα πρέπει με κάθε δυνατό τρόπο να ξεκινήσει η στρόφιγγα για νέες χορηγήσεις.

Γραφική Παράσταση 6 – Συνολικές Χορηγήσεις της Κυπριακής Οικονομίας (Στοιχεία ΚΤΚ)

1.2.1 Ρυθμίσεις Χορηγήσεων

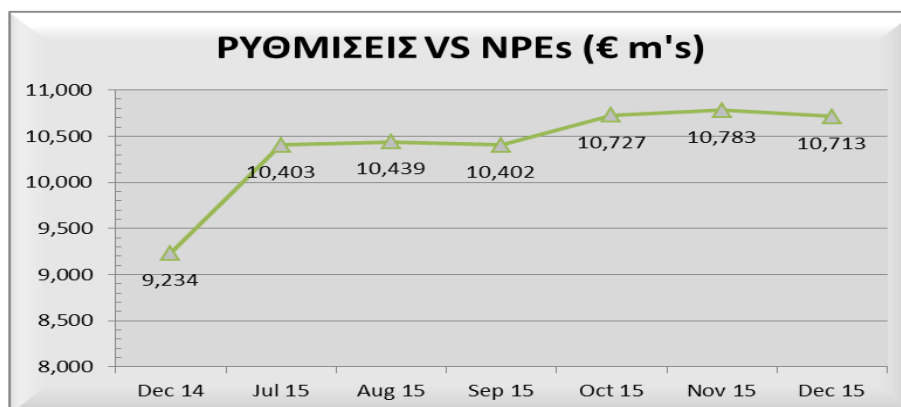
Οι χορηγήσεις που έχουν αναδιαρθρωθεί μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου 2015 ανέρχονταν στα €14.154 εκατ.. Παρατηρούμε ότι λόγω το έντονων πιέσεων για αναδιαρθρώσεις που ασκεί η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου το τελευταίο χρόνο φέρνει αποτέλεσμα καθώς η καθαρή αύξηση των ρυθμίσεων από το Δεκέμβριο του 2014 μέχρι και τις 31/12/2015 ανέρχεται στα 1.294 εκατ..

Γραφική Παράσταση 7 – Ρυθμίσεις Χορηγήσεων από το 2014 (Στοιχεία ΚΤΚ)

Σημαντικό είναι να συγκρίνουμε τις Ρυθμίσεις σε σχέση με τις Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις για να δούμε πως επηρεάζει ο νέος ορισμός των ΜΕΧ. Παρατηρούμε στην πιο κάτω γραφική παράσταση (7) ότι €10.713 εκατ. εξακολουθούν να περιλαμβάνονται στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις, ως αποτέλεσμα, σε ένα βαθμό, του ορισμού των

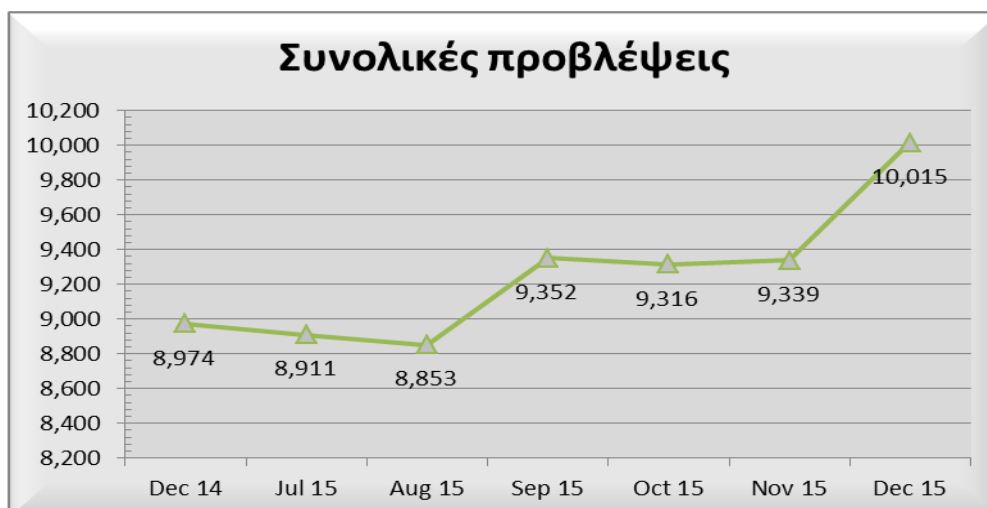
μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων όπως τον εξηγήσαμε πιο πάνω, καθώς μια χορήγηση παρόλο που αναδιαρθρώνεται παραμένει μη εξυπηρετούμενη τουλάχιστο για ένα χρόνο.

Γραφική Παράσταση 8 - Ρυθμισμένες Χορηγήσεις και οι οποίες συγκαταλέγονται στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις (Στοιχεία ΚΤΚ)

1.2.2 Συνολικές Προβλέψεις και Ποσοστό Κάλυψης

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο όπως εξηγήσαμε πιο πάνω είναι οι προβλέψεις που διενεργούν οι τράπεζες έναντι των Μη Εξυπηρετούμενων δανείων τους, δηλαδή η αναγνώριση των ενδεχόμενων ζημιών στις οικονομικές τους καταστάσεις από αθέτηση των πελατών. Όπως παρατηρούμε πιο κάτω από το Δεκέμβριο του 2014 μέχρι και τις 31/12/2015 υπάρχει αύξηση στο σύνολο των προβλέψεων η οποία ανέρχεται στα 1.041 εκατ.

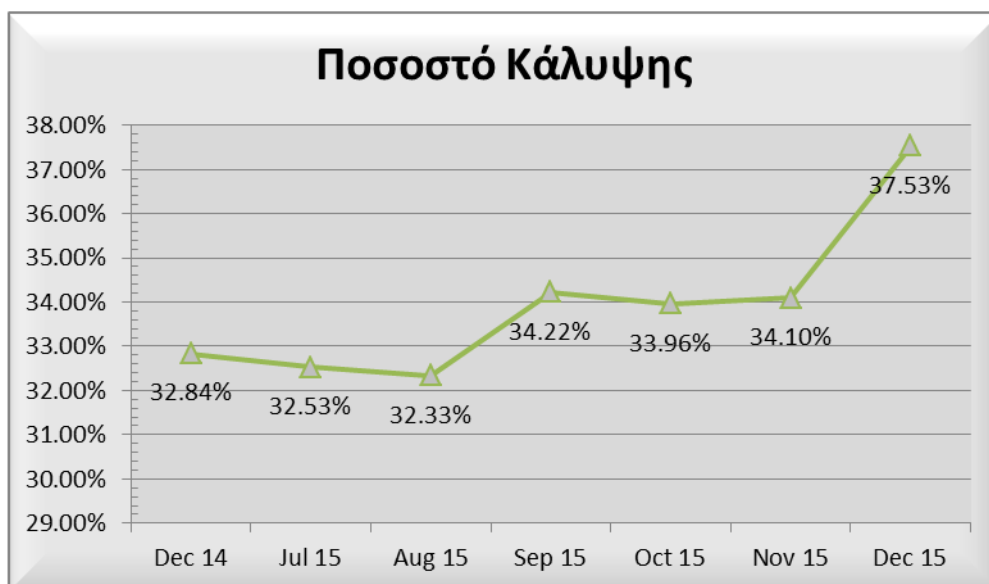
Γραφική Παράσταση 9 - Συνολικές Προβλέψεις έναντι των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων (Στοιχεία ΚΤΚ)

Αναφορικά με το ποσοστό κάλυψης θα το υπολογίσουμε με την υπόθεση ότι όλες οι προβλέψεις που γίνονται είναι έναντι των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων. Αυτό θα το πράξουμε καθώς δεν υπάρχει μηνιαία πληροφόρηση από την ΚΤΚ για το ποσοστό κάλυψης. Άρα, με βάση το πιο κάτω πίνακα 1 υπολογίζουμε το ποσοστό κάλυψης $(\frac{MEX}{\text{Προβλέψεις}})$:

Μήνας Αναφοράς	MEX (€ m's)	Συνολικές Προβλέψεις (€ m's)	Ποσοστό Κάλυψης %
Δεκέμβριος 14	27,328	8,974	32.84%
Ιούλιος 15	27,391	8,911	32.53%
Αύγουστος 15	27,380	8,853	32.33%
Σεπτέμβριος 15	27,328	9,352	34.22%
Οκτώβριος 15	27,429	9,316	33.96%
Νοέμβριος 15	27,389	9,339	34.10%
Δεκέμβριος 15	26,685	10,015	37.53%

Πίνακας 1 - Συνολικές Προβλέψεις και Ποσοστό Κάλυψης

Όπως παρατηρούμε και στην πιο κάτω γραφική παράσταση, το ποσοστό κάλυψης MEX από το Δεκέμβριο του 2014 αυξήθηκε κατά 4,69 μονάδες βάσης. Αυτό φανερώνει και τις προσπάθειες που γίνονται από τις τράπεζες για την αντιμετώπιση της ποιότητας του ενεργητικού τους.

Γραφική Παράσταση 10 - Ποσοστό Κάλυψης (Στοιχεία ΚΤΚ)

1.2.3 Μη εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις έναντι χορηγήσεων με καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών σε καθυστέρηση

Για να δούμε πόσο επηρεάζει η νέα οδηγία για τα Μη εξυπηρετούμενα τον Απρίλιο του 2015, σε σχέση με την οδηγία του 2013, θα συγκρίνουμε το συνολικό ποσό των ΜΕΧ με το συνολικό ποσό των χορηγήσεων που έχουν καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών. Παρατηρώντας το πιο κάτω πίνακα (2) παρατηρούμε ότι η διαφορά κατά τον Μήνα Δεκέμβριο μεταξύ των ΜΕΧ και 90+ είναι στα 5,678 εκατ. δηλαδή το 78,72% των Μη εξυπηρετούμενων είναι σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών. Αυτό σημαίνει ότι η νέα οδηγία έχει επηρεάσει μεν το μέγεθος των ΜΕΧ, αλλά το πρόβλημα είναι πολύ μεγάλο και πρέπει να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες των τραπεζών για βελτίωση του ενεργητικού τους, καθώς οι συνολικές χορηγήσεις με 90 μέρες και πάνω σε καθυστέρηση αγγίζουν τα € 21 δις.

Μήνας Αναφοράς	Συνολικές Χορηγήσεις (€ m's)	ΜΕΧ (€ m's)	90+ (€ m's)	Διαφορά (ΜΕΧ - 90+)	90+ / ΜΕΧ %
Δεκέμβριος 14	57,224	27,328	22,015	5,313	80.56%
Ιούλιος 15	57,784	27,391	22,085	5,306	80.63%
Αύγουστος 15	57,304	27,380	21,986	5,394	80.30%
Σεπτέμβριος 15	57,179	27,328	22,100	5,228	80.87%
Οκτώβριος 15	57,116	27,429	22,174	5,255	80.84%
Νοέμβριος 15	59,469	27,389	22,051	5,338	80.51%
Δεκέμβριος 15	58,204	26,685	21,007	5,678	78.72%

Πίνακας 2 - Μη εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις έναντι χορηγήσεων με καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών σε καθυστέρηση (Στοιχεία ΚΤΚ)

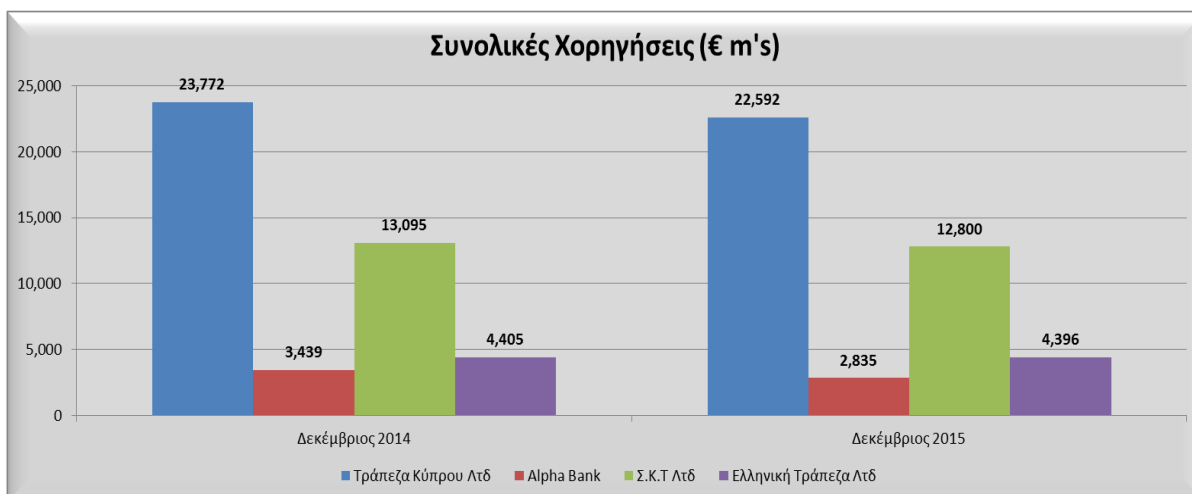
3.3 Οι Συνολικές Χορηγήσεις και τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια των μεγάλων Κυπριακών Τραπεζών

Στην ενότητα αυτή θα δούμε στοιχεία για τις συνολικές χορηγήσεις και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των τεσσάρων μεγαλύτερων κυπριακών τραπεζών¹⁴ και οι οποίες είναι οι πιο κάτω:

¹⁴ Τα στοιχεία έχουν παρθεί από τις επίσημες ανακοινώσεις των τραπεζών από την ιστοσελίδα τους στο διαδίκτυο . (Τράπεζα Κύπρου: <http://www.bankofcyprus.com/>, Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα: <http://coopbank.com.cy/> , Ελληνική Τράπεζα: <https://www.hellenicbank.com/>, Alpha Bank: <http://www.alphabank.com.cy/>)

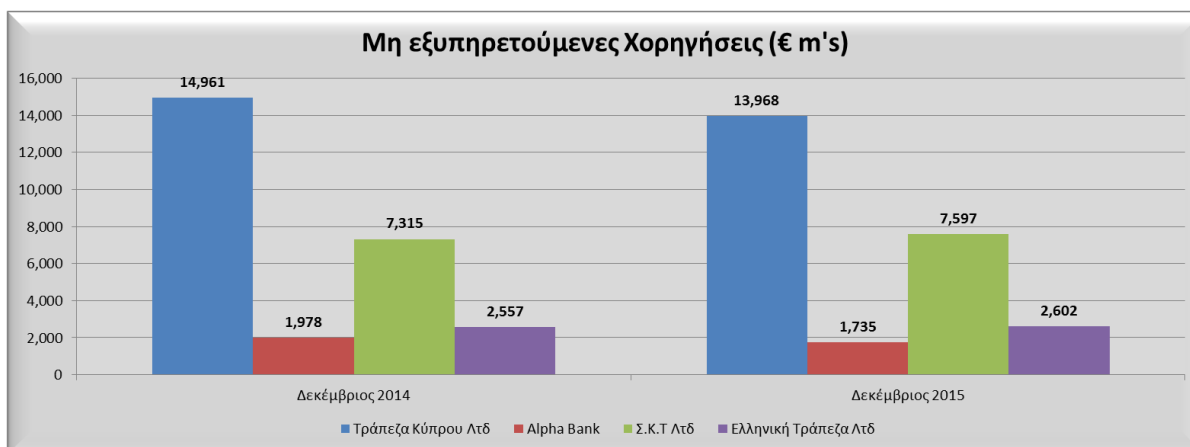
1. Τράπεζα Κύπρου Λτδ
2. Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα Λτδ
3. Ελληνική Τράπεζα Λτδ
4. Alpha Bank

Αναφορικά με τις συνολικές χορηγήσεις οι οποίες φαίνονται πιο κάτω (Γραφική Παράσταση 11) παρατηρούμε ότι και στις τέσσερις τράπεζες παρατηρήθηκε μείωση σε σχέση το Δεκέμβριο του 2014. Αυτό διαφάνηκε και πιο πάνω από τα στοιχεία για όλο το τραπεζικό σύστημα. Το γενικό συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι λόγω της μη χορήγησης νέων δανείων και ταυτόχρονα με τις μηνιαίες αποπληρωμές των υφιστάμενων δανείων, παρατηρούμε αυτή την μείωση. Δηλαδή, δεν χάνει ένα μερίδιο αγοράς μια τράπεζα και το παίρνει άλλη. Την μεγαλύτερη μείωση την είχε η Alpha Bank σε ποσοστό 17,57% και ακολουθεί η Τράπεζα Κύπρου με ποσοστό 4,96%.

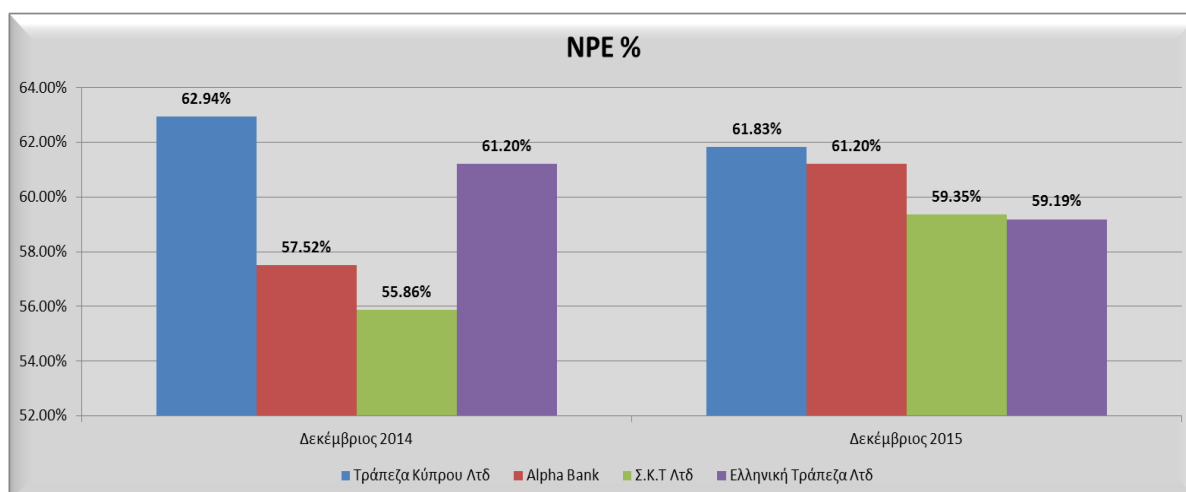
Γραφική Παράσταση 11 - Συνολικές Χορηγήσεις των μεγαλύτερων κυπριακών Τραπεζών

Αναφορικά με τις Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις παρατηρούμε πιο κάτω ότι όλες οι τράπεζες εκτός της Σ.Κ.Τ Λτδ παρουσιάζουν μείωση. Την μεγαλύτερη μείωση την παρουσίασε η Alpha Bank με ποσοστό 12,29% αλλά σε ποσοστό, σε σχέση με το σύνολο χορηγήσεων παρουσίασε αύξηση 6,41% (Γραφική Παράσταση 13) λόγω της μεγάλης μείωσης του συνόλου των χορηγήσεων της. Αναφορικά με την Σ.Κ.Τ Λτδ λόγω της σύστασης της Κεντρικής Μονάδας Διαχείρισης Καθυστερήσεων κατά το Μάιο του 2015 και το συνολικό 1 δις αναδιαρθρώσεων κατά το 2015 αναμένεται σχετική μείωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων το επόμενο διάστημα.

Γραφική Παράσταση 12 - Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις των μεγαλύτερων κυπριακών Τραπεζών

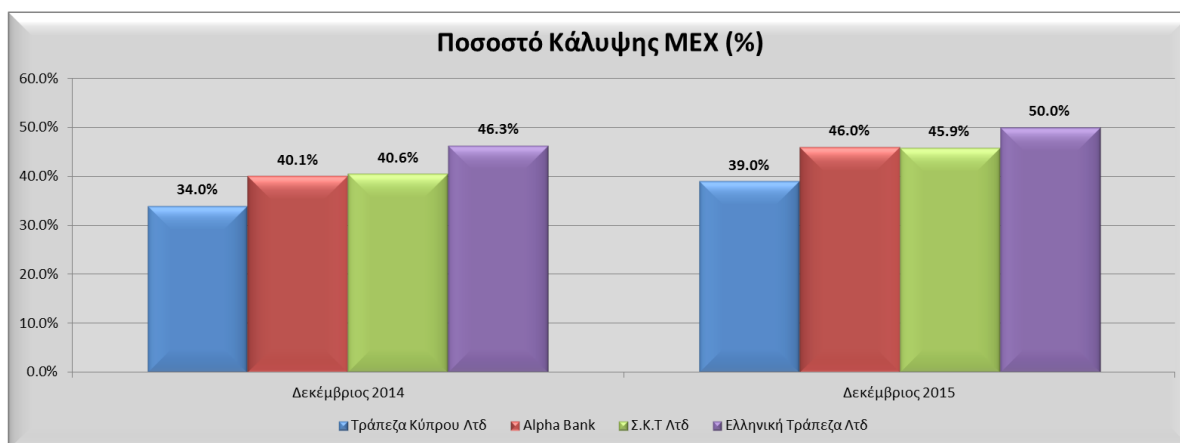
Στην επόμενη γραφική παράσταση παρατηρούμε ότι την μεγαλύτερη μείωση σε ποσοστό την είχε η Ελληνική Τράπεζα με 3,28% και την μεγαλύτερη αύξηση η Alpha Bank με ποσοστό 6,41%.

Γραφική Παράσταση 13 - Ποσοστό Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων των μεγαλύτερων κυπριακών Τραπεζών

3.3.1 Ποσοστό Κάλυψης Μη εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων και Κεφαλαιακή Επάρκεια των Τραπεζών

Από την πιο κάτω γραφική παράσταση παρατηρούμε ότι όλες οι τράπεζες έχουν αυξήσει το ποσοστό κάλυψης μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων από το Δεκέμβριο του 2014. Από αυτό αντιλαμβανόμαστε την προσπάθεια που γίνεται από τις τράπεζες για την βελτίωση του ενεργητικού τους και την απορρόφηση ενδεχόμενων ζημιών από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Επίσης, είναι και απαίτηση των οίκων αξιολόγησης, το ΔΝΤ και από τον Ευρωπαϊκό Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό για να αυξήσουν οι τράπεζες το ποσοστό κάλυψης.

Γραφική Παράσταση 14 – Ποσοστό Κάλυψης Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων

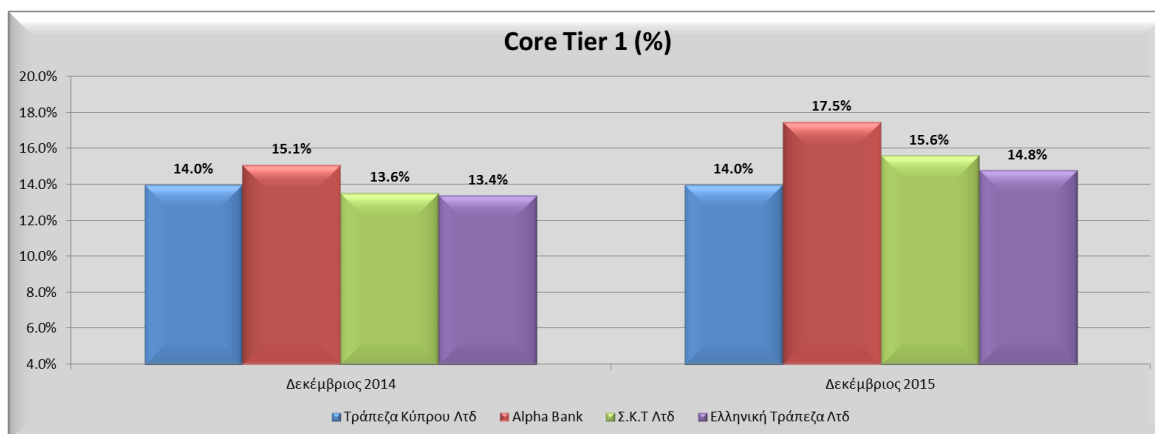
Η συνεχόμενη όμως αύξηση του ποσοστού κάλυψης δεν μπορεί να συνεχιστεί χωρίς την άντληση κεφαλαίων από έκδοση μετοχών ή δικαιωμάτων προτίμησης, καθώς θα επηρεάσει αρνητικά την κεφαλαιακή επάρκεια του εκάστοτε τραπεζικού ιδρύματος. Άρα, θα υπάρχει πιθανότητα για ανάγκη νέων κεφαλαίων. Ο ελάχιστος δείκτης κύριων βασικών ιδίων κεφαλαίων (Core Tier 1) είναι στο 11,75%. Να αναφέρουμε ότι η μόνη περίπτωση να αυξάνεται το ποσοστό κάλυψης άνευ επιπρόσθετων προβλέψεων, είναι η μείωση των Μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.

Στο παρακάτω γράφημα (15) παρατηρούμε ότι παρόλο που το ποσοστό κάλυψης των MEX έχει αυξηθεί (γράφημα 14), έχει αυξηθεί και το ποσοστό Core Tier 1. Για παράδειγμα, ο λόγος που η Ελληνική τράπεζα έχει αυξήσει τον δείκτη βασικών ιδίων κεφαλαίων παρόλο που έχει διενεργήσει επιπρόσθετες προβλέψεις, είναι γιατί το 2015 έχει προβεί σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με την άντληση €3 εκατ. μέσω της διάθεσης μετοχών.¹⁵

Από την άλλη κατά το 2015 έχει ενισχυθεί η κεφαλαιακή βάση του Συνεργατισμού κατά 200 εκατ. από τον κύριο μέτοχο του που είναι η κυβέρνηση. Επίσης, η Alpha Bank κατά το 2015, προέβη σε μεταφορά δανείων καθαρής αξίας 949 εκατ. ευρώ σε εταιρεία του Ομίλου Alpha Bank ΑΕ που είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και της ρευστότητάς της.¹⁶

¹⁵ Αποτελέσματα Ελληνικής Τράπεζας 31/12/2015. <https://www.hellenicbank.com/>

¹⁶ Αποτελέσματα Alpha Bank 31/12/2015. http://www.alphabank.com.cy/pdf/preliminary_2016_gr.pdf

Γραφική Παράσταση 15 - Δείκτης κύριων βασικών ιδίων κεφαλαίων (Core Tier 1)

3.4 Πως επηρεάζουν τα «κόκκινα δάνεια» τον ορίζοντα ανάπτυξης της Κυπριακής Οικονομίας

Για να ξεκινήσει η Κυπριακή Οικονομία να παίρνει μπρος θα πρέπει και οίκοι αξιολόγησης να ανεβάζουν βαθμίδες την Κυπριακή Οικονομία.

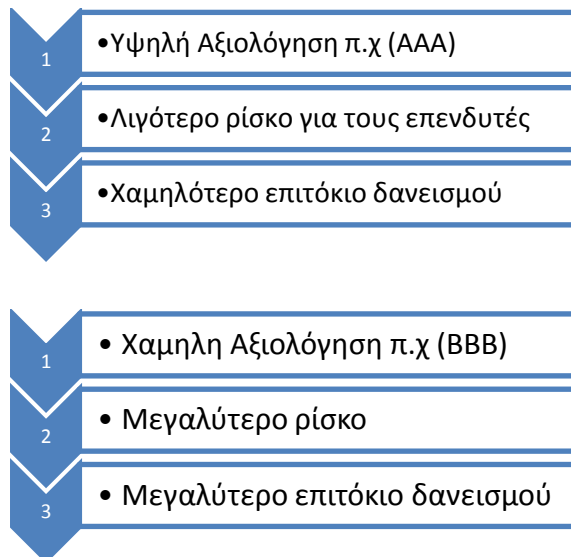
Οι τρεις μεγαλύτεροι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης είναι οι πιο κάτω:

- Fitch Ratings,
- Standard & Poor's και
- Moody's

Ο σκοπός τους είναι να αξιολογούν και να διαβαθμίζουν την πιστοληπτική ικανότητα, είτε κρατών, είτε επιχειρήσεων για να καθοριστεί κατά πόσο μπορούν να αντλήσουν κεφάλαια από τις διεθνείς αγορές.

Σε τακτά χρονικά διαστήματα και αιτιολογώντας την απόφασή τους, οι τρεις πιο πάνω οίκοι κατατάσσουν τα κράτη στην ανάλογη διαβάθμιση. (Βλέπε παράρτημα Γ σελ 64) Ουσιαστικά η διαβάθμιση που θα καθοριστεί καθορίζει την αξιοπιστία του εκάστοτε αξιολογούμενου κατά πόσον μπορεί να αποπληρώσει για παράδειγμα το δάνειό του.¹⁷

¹⁷ Οι οίκοι αξιολόγησης και ο ρόλος τους - <http://www.sigmalive.com/archive/simerini/business/news/364885>

Ο λόγος που στις χαμηλότερες διαβαθμίσεις προσφέρεται υψηλότερο επιτόκιο είναι το γεγονός ότι λόγω του ψηλού ρίσκου προσφέρεται υψηλότερο επιτόκιο για να προσελκύσει επενδυτές.

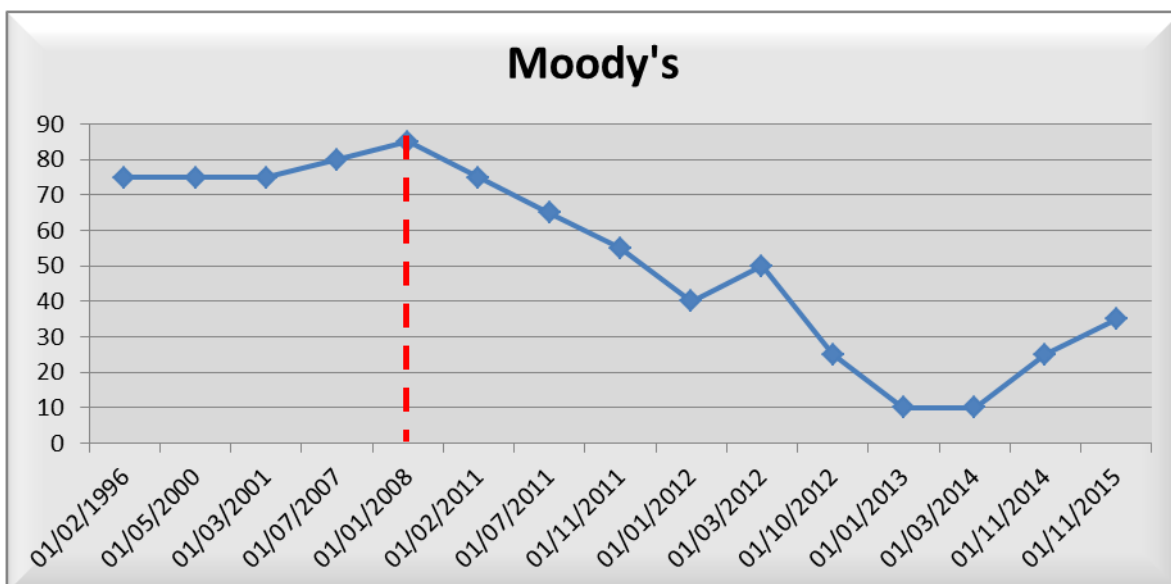
Το γεγονός ότι η Κύπρος παραμένει μέχρι και σήμερα σε μη επενδυτική βαθμίδα, δυσκολεύει την έξοδό της στη διεθνή αγορά για δανεισμό, καθώς το επιτόκιο που θα πρέπει να καταβληθεί είναι σε υψηλά επίπεδα. Επίσης, η Κύπρος δεν επωφελείται από το σχέδιο «Γιούνκερ» το οποίο παραχωρεί δάνεια τόσο σε μικρομεσαίες και όσο και σε μεσαίας κεφαλαιοποίησης εταιρείες.¹⁸

Ενδεικτικά πιο κάτω φαίνεται σε ποια βαθμίδα αξιολογούν τη χώρα μας οι τρεις πιο μεγάλοι οίκοι αξιολόγησης:

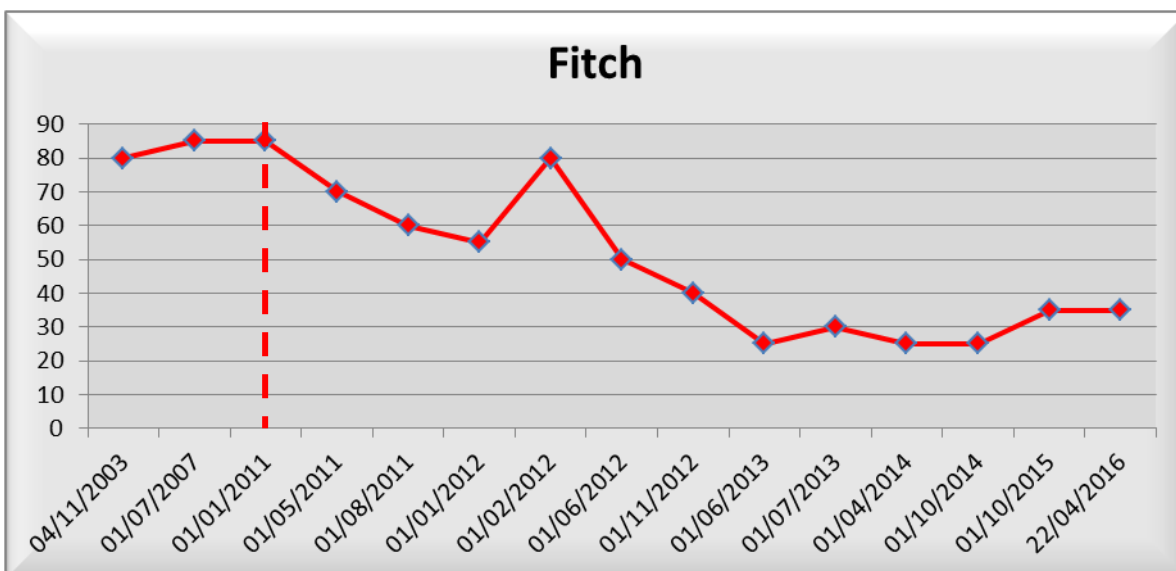
Οίκος Αξιολόγησης	Βαθμίδα	Προοπτικές	Βαθμός από τα 100	Ημερομηνία Αξιολόγησης
Fitch	B+	Θετικές	35	22/04/2016
Moody's	B1	Σταθερές	35	01/11/2015
S&P's	BB-	Θετικές	40	18/03/2016

Πιο κάτω δείχνουμε την πορεία της Κυπριακής Οικονομίας μέχρι και σήμερα αναφορικά με την βαθμολόγηση της από τους Οίκους Fitch και Moody's.

¹⁸ Σκοντάφτουν όλα στα κόκκινα δάνεια -<http://www.sigmalive.com/simerini/business/318496/skontaftoun-ola-sta-kokkina-daneia#sthash.9k6vUYDG.dpuf>

Γραφική Παράσταση 16 - Βαθμολογία Κυπριακής Οικονομίας από Moody's- (Στοιχεία από «Trading Economics» <http://www.tradingeconomics.com/cyprus/rating>)

Γραφική Παράσταση 17- Βαθμολογία Κυπριακής Οικονομίας από Fitch (Στοιχεία από «Trading Economics» <http://www.tradingeconomics.com/cyprus/rating>)

Από τις βαθμολογήσεις παρατηρούμε τα εξής:

- Ο οίκος αξιολόγησης Moody's το 2008 κατάτασε την Κύπρο στην πιο ψηλή βαθμολογία (Ιστορικά για την Κύπρο) και συγκεκριμένα στα 85 (AA3 - Υψηλής ποιότητας ομόλογα με πολύ χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο). Στην συνέχεια άρχισε η πτώση, φτάνοντας το χαμηλότερο σημείο κατά την 01/01/2013 όπου η βαθμολογία ήταν στο 10 (CAA3 - Ομόλογα χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας με πολύ υψηλό κίνδυνο), δηλαδή λίγο πριν την χρεοκοπία.

- Οι οίκος αξιολόγησης Fitch τον Ιανουάριο του 2011 κατάτασσε την Κύπρο στην πιο ψηλή βαθμολογία (Ιστορικά για την Κύπρο) και συγκεκριμένα στα 85 (AA-Ομόλογα με ισχυρή ικανότητα στην πληρωμή των τόκων και την καταβολή του αρχικού κεφαλαίου). Στην συνέχεια άρχισε η πτώση, φτάνοντας το χαμηλότερο σημείο κατά την 01/06/2013 όπου η βαθμολογία ήταν στο 25 (B- Ομόλογα πιο κερδοσκοπικά από την κατηγορία BB).
- Ο οίκος αξιολόγησης S&P's τον Μάρτιο του 2013 κατάτασσε την Κύπρο στην πιο χαμηλή βαθμολογία και συγκεκριμένα στην κατηγορία CCC (Ομόλογα με έντονο κερδοσκοπικό χαρακτήρα, με κίνδυνο απώλειας τόκων και αρχικού κεφαλαίου) με βαθμολογία 15.

Το συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι η Κυπριακή Οικονομία ήταν ένα βήμα πριν την Χρεοκοπία καθώς με την βαθμολογία των Οίκων αξιολόγησης δεν είχε πρόσβαση στις αγορές για περαιτέρω δανεισμό, εξ ου και ο δανεισμός από την Ρωσία €2.5 δις.

Το Μάρτιο και το Απρίλιο του 2016, δηλαδή μετά στη μνημόνιο εποχή, οι οίκοι αξιολόγησης έχουν προβεί στις πιο κάτω αξιολογήσεις:

- Ο οίκος Fitch κατά τις 22/04/2016 αξιολόγησε την Κυπριακή Οικονομία στην Βαθμίδα B+, με θετικό ορίζοντα. Ο οίκος μάς επισημαίνει τον κίνδυνο καθώς το χρέος της Κύπρου παραμένει πέραν του 100% του ΑΕΠ της και συγκεκριμένα στο 109%. Εν τούτοις τονίζεται το γεγονός της πρόωρης εξόδου από το μνημόνιο, επισημαίνοντας τόσο την πρόοδο για την αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα, όσο και την δημοσιονομική εξυγίανση. Το σημαντικό και καθοριστικό σημείο είναι ότι «τονίζει πως **οι τράπεζες παραμένουν αδύναμες και αποτελούν συνεχή κίνδυνο** για την οικονομία και τα δημόσια οικονομικά.¹⁹» Αυτό που θα πρέπει να μας προβληματίσει είναι ότι αναφέρει ότι περίπου το 30% των δανείων που αναδιαρθρώθηκαν από τον Ιανουάριο του 2014 παρουσίαζαν καθυστέρηση μέχρι το τέλος του 2015, δηλαδή έχουν γίνει Re- Default.
- Ο οίκος αξιολόγησης S&P's κατά τις 18/03/2016 άφησε την Κύπρο στην ίδια βαθμολογία και συγκεκριμένα στην BB- (Ομόλογα αξιόπιστα, ενέχουν στοιχεία

¹⁹ Sigmalive: «Fitch: Πρόσδος στην Κύπρο αλλά υψηλό το χρέος της. 23/04/2016

κερδοσκοπίας) τρεις βαθμίδες κάτω από την επενδυτική κατηγορία. Το συμπέρασμα που καταλήγουν είναι ότι η Κύπρος δεν θα αναβαθμιστεί σε επενδυτική βαθμίδα αν δεν λυθεί το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Επίσης, θα υπάρχει υποβάθμιση αν επιδεινωθεί το πρόβλημα των ΜΕΧ ή δεν παν καλά τα δημόσια οικονομικά. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι S&P's αναφέρουν ότι «ο χρηματοπιστωτικός τομέας και οι κατασκευές συνέχισαν να λειτουργούν ως **τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη**»²⁰.

Το συμπέρασμα που βγαίνει από πιο πάνω είναι ότι τυχόν νέες αναβαθμίσεις της Κυπριακής Οικονομίας σκοντάφτουν στα «κόκκινα δάνεια». Είναι πολύ σημαντικές οι αξιολογήσεις αυτές και ειδικά η είσοδος της Κυπριακής Οικονομίας σε επενδυτική βαθμίδα για να μπορέσει να προσελκύσει περισσότερες επενδύσεις με χαμηλότερο κόστος. Καταλήγουμε, ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αποτελούν τροχοπέδη για την Κυπριακή Οικονομικά για έξοδο της Κυπριακής Δημοκρατίας για άντληση χρήματος με φθηνότερο κόστος.

²⁰ Σκοντάφτουν όλα στα κόκκινα δάνεια
-<http://www.sigmalive.com/simerini/business/318496/skontaftoun-ola-sta-kokkina-daneia#sthash.9k6vUYDG.dpuf>

Κεφάλαιο 4

Τρόποι Αντιμετώπισης των MEX

4.1 Επιλογές των Δανειοληπτών και των Τραπεζών για αντιμετώπιση των MEX

Οι επιλογές των δανειοληπτών για αντιμετώπιση των MEX καθορίζονται από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο καθώς και από τις ισχύουσες τραπεζικές πρακτικές. Οι επιλογές που υπάρχουν σήμερα είναι οι πιο κάτω:²¹

- ✓ Την «περί της Διαχείρισης Καθυστερήσεων Οδηγία του 2015» της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου (ΚΤΚ),
- ✓ Ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος αναφορικά με τα προβλήματα δανειοληπτών,
- ✓ Η ψήφιση του νέου νομοσχεδίου για τις εκποίησης ακινήτων,
- ✓ Η ψήφιση του νομοσχεδίου για το πλαίσιο αφερεγγυότητας,
- ✓ Η ψήφιση του νόμου για την πακετοποίηση και πώληση δανείων

4.1.1 Οδηγία του 2015 της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου (ΚΤΚ) «περί της Διαχείρισης Καθυστερήσεων»

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου για την αντιμετώπιση των δανείων σε καθυστέρηση εξέδωσε οδηγία το Απρίλιο του 2015 προς όλα τα Πιστωτικά Ιδρύματα με κύριο σκοπό την εφαρμογή τους από τα αυτά και την επίτευξη δίκαιων και βιώσιμων αναδιαρθρώσεων.¹²

²¹ Από τη Διάλεξη που εκφωνήθηκε στο πλαίσιο της εκδήλωσης του Κυπριακού Συνδέσμου Ιδιοκτητών Ακινήτων στις 10.02.16, με τίτλο: «Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια: Ποιες είναι οι επιλογές των δανειοληπτών;» <http://foxrealty.com.cy/foxnews/2016/02/18/med-i-parousa-katastasi-ke-i-prooptikes-gia-tous-danioliptes/>

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ως πρώτο βήμα, υποχρέωσε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα να θεσπίσουν σε λειτουργία ανεξάρτητη, κεντρικοποιημένη Μονάδα Διαχείρισης Καθυστερήσεων.

Η Μεθοδολογία για την διαχείριση των καθυστερήσεων στηρίζεται σε πέντε βασικούς πυλώνες και οι οποίοι είναι οι πιο κάτω²²:

- 1) Τήρηση του Κώδικα Συμπεριφοράς για το Χειρισμό Δανειοληπτών,
- 2) Ανάπτυξη εύρωστης στρατηγικής διαχείρισης καθυστερήσεων,
- 3) Αποτελεσματικές και βιώσιμες τεχνικές και εφαρμογή επιλογών αναδιάρθρωσης χορηγήσεων,
- 4) Σύσταση ενός εύρωστου οργανωτικού και λειτουργικού προτύπου για το χειρισμό του αυξανόμενου όγκου καθυστερήσεων, και
- 5) Παρακολούθηση των επιδόσεων διαχείρισης των καθυστερήσεων έναντι βασικών στόχων και η λήψη διορθωτικών μέτρων όταν και όποτε απαιτείται.

4.1.2 Επιλογές Αναδιάρθρωσης Χορηγήσεων

Υπάρχουν οι προσωρινές λύσεις και μόνιμες λύσεις αναδιάρθρωσης. Οι προσωρινές έχουν ορίζοντα αποπληρωμής μέχρι δυο έτη. Ενώ οι μόνιμες λύσεις πέραν των δύο ετών. Οι προσωρινές λύσεις συνήθως προσφέρονται σε οφειλέτες που έχουν προσωρινό πρόβλημα ρευστότητας, συνήθως άνεργοι. Τα πιστωτικά ιδρύματα όταν δίνουν στους δανειολήπτες προσφορές αναδιάρθρωσης θα πρέπει να μελετούν τις μελλοντικές προβλέψεις τόσο τις οικονομίας όσο και του οφειλέτη καθώς και τυχόν επιπτώσεις στην περίπτωση που οφειλέτης δεν αποδεκτή την προσφορά.

Οι **προσωρινές λύσεις** είναι οι πιο κάτω:

1. Ο δανειολήπτης να πληρώνει τους τόκους μόνο χωρίς να γίνεται καμιά αποπληρωμή κεφαλαίου,
2. Ο δανειολήπτης να πληρώνει μειωμένο ποσό δόσης για συγκεκριμένη βραχυπρόθεσμη περίοδο. Αυτή η επιλογή μπορεί να συνδυαστεί με άλλες επιλογές για να αντισταθμιστούν οι χαμηλότερες δόσεις. Για παράδειγμα, εφάπαξ πληρωμή στο τέλος ή παράταση αποπληρωμής,

²² Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου – Οδηγία 107/2015 περί Διαχείρισης Καθυστερήσεων του 2015

3. Κεφαλαιοποίηση καθυστερήσεων ή/και τόκων. Από τη στιγμή που ο δανειολήπτης δεν μπορεί να ξεφλήσει τις καθυστερήσεις του τότε κεφαλαιοποιούνται και εξοφλούνται με νέο πρόγραμμα αποπληρωμής,
4. Ο δανειολήπτης να πάρει περίοδο χάριτος έτσι ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει προσωρινή δυσκολία ή κάποιο πρόβλημα, και
5. Μείωση επιτοκίου είτε μόνιμα είτε προσωρινά. Είναι γεγονός ότι στο τραπεζικό σύστημα ίσχυαν ψηλά επιτόκια, άρα η μείωση του επιτοκίου από τις τράπεζες είναι προτιμότερη από την πλήρη αθέτηση των δανειοληπτών από τα δάνεια τους. Με ενδεχόμενη μείωση του επιτοκίου θα υπάρχει δυνατότητα μείωσης της δόσης και ταυτόχρονα επέκταση αποπληρωμής.

Οι μόνιμες λύσεις είναι οι πιο κάτω:

1. Παράταση της διάρκειας αποπληρωμής του δανείου. Με αυτό ο δανειολήπτης θα έχει την δυνατότητα να πληρώνει χαμηλότερη δόση από την συμβατική.
2. Εξασφάλιση ταμειακών ροών οι οποίες δεν είναι δεσμευμένες. Η συγκεκριμένη λύση είναι πιο δύσκολη αλλά μπορεί να επιτευχθεί με πώληση εξασφαλίσεων ή ψηλότερες ταμειακές εισροές από εργασίες.
3. Το πιστωτικό ίδρυμα να πάρει πρόσθετη εξασφάλιση από τον δανειολήπτη για να μπορέσει να βελτιώσει για παράδειγμα το δείκτη δάνειο προς αξία (LTV) και αντισταθμιστεί ο ψηλότερος κίνδυνος. Η πρόσθετη εξασφάλιση μπορεί να είναι είτε πρόσθετη υποθήκη είτε δέσμευση κατάθεσης.
4. Πώληση βεβαρημένου περιουσιακού στοιχείου για πλήρη ή μερική αποπληρωμή της χορήγησης.
5. Μια ουσιαστική λύση είναι ο διαχωρισμός ενυπόθηκου δανείου, δηλαδή να χωριστεί το δάνειο σε βιώσιμο και μη βιώσιμο. Ο δανειολήπτης θα αποπληρώνει το βιώσιμο δάνειο και το υπόλοιπο θα είναι πληρωτέο στο μέλλον.
6. Μείωση του ενυπόθηκου δανεισμού με αντικατάσταση του ακινήτου με άλλο χαμηλότερης αξίας. Αν δηλαδή είναι υποθηκευμένη η κύρια κατοικία του δανειολήπτη τότε αν μετακομίσει σε άλλο ακίνητο χαμηλότερης αξίας τα έσοδα από την πώληση θα μειώσουν το υπόλοιπο του δανείου.
7. Μείωση επιτοκίου είτε μόνιμα είτε προσωρινά.
8. Μια άλλη λύση είναι ο επαναπρογραμματισμός των πληρωμών. Δηλαδή το υφιστάμενο πρόγραμμα αποπληρωμής να προσαρμοστεί σε βιώσιμο. Αυτό θα

γίνει είτε με εφάπαξ πληρωμή στη λήξη του δανείου είτε με μερική αποπληρωμή του δανείου για παράδειγμα από πώληση περιουσιακών στοιχείων.

9. Τυχόν επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής θα δώσει την δυνατότητα στον πελάτη να πληρώνει χαμηλότερη δόση. Σε μια τέτοια λύση θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αρνητική επίπτωση που θα επιφέρει τυχόν αύξηση του επιτοκίου στην ικανότητα αποπληρωμής και, κατ' επέκταση, στην βιωσιμότητα του δανειολήπτη.
10. Μια λύση είναι η νέα χορήγηση. Αυτή η λύση βοηθά στην αποκατάσταση ενός δανειολήπτη που αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες,.
11. Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο. Αυτή η λύση εφαρμόζεται συνήθως σε εταιρικές αναδιαρθρώσεις όπου μέρος του χρέους μετατρέπεται σε μετοχικό κεφάλαιο. Αυτό που απομένει είναι σε επίπεδο που συνάδει με τις ταμειακές ροές του δανειολήπτη για να μπορεί να είναι βιώσιμο.
12. Μια άλλη λύση και η οποία είναι διαδεδομένη είναι ενοποίηση χορηγήσεων. Αυτή επιλογή είναι επωφελής στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν πολλές χορηγήσεις και με την ενοποίηση οι ταμειακές ροές παρέχουν μεγαλύτερη ολική κάλυψη του συνόλου του χρέους, και
13. Η τελευταία λύση είναι η μερική ή ολική διαγραφή χρεών. Αυτή η λύση ουσιαστικά είναι τελευταία επιλογή του πιστωτικού ιδρύματος για να έρθει σε συμφωνία με τον δανειολήπτη. Αυτή η λύση εμπεριέχει ηθικό κίνδυνο (moral hazard) καθώς ο δανειολήπτης γνωρίζοντας αυτή την πιθανότητα διαγραφής χρέους μπορεί να τον οδηγήσει στην ανάληψη πιο ριψοκίνδυνων έργων και σε ανεύθυνη συμπεριφορά.

Το συμπέρασμα από τα πιο πάνω είναι ότι ή οδηγία αυτή είναι ένα πολύ επαρκές τεχνικό εργαλείο το οποίο, αν εφαρμοστεί σωστά από τις Τράπεζες και τους δανειολήπτες, μπορεί να παράγει σε σύντομο χρονικό διάστημα τεράστιο αριθμό βιώσιμων αναδιαρθρώσεων.

Πρέπει να αναφέρουμε όμως ότι υπάρχουν στα πιστωτικά ιδρύματα χορηγήσεις όπου είτε λόγω ηλικίας είτε μεγάλου υπολοίπου, δεν μπορούν να ξοφληθούν μέχρι την ηλικία των 75. Λόγω των ανατοκισμών που υπήρχαν τα τελευταία χρόνια και ταυτόχρονα χωρίς την πληρωμή των συμβατικών δόσεων, δημιουργήθηκαν τέτοια μεγάλα υπόλοιπα, που μόνο με δραστικές λύσεις όπως διαγραφή ποσού μπορούν να γίνουν βιώσιμα.

Σε αυτές τις περιπτώσεις που δυστυχώς είναι πάρα πολλές θα πρέπει να υιοθετείται η λύση του «Split Loan», δηλαδή να δημιουργείται ένα δάνειο το οποίο να είναι βιώσιμο σε σχέση με τις οικονομικές δυνατότητες του πελάτη και ταυτόχρονα ένα άλλο δάνειο μη βιώσιμο. Το μη βιώσιμο δάνειο ως κίνητρο θα διαγράφεται μέρους τους στην περίπτωση που πληρώνει κανονικά το βιώσιμο δάνειο. Μπορεί αυτή η λύση να προβλέπει διαγραφή ποσού αλλά η τράπεζα από την στιγμή που σε πολλά από αυτά τα δάνεια έχει ήδη διενεργήσει προβλέψεις, είναι προτιμότερο να εισπράττει κάτι παρά τίποτα.

4.1.3 Φορέας εξώδικης επίλυσης διαφορών Χρηματοοικονομικής Φύσης

Η νομοθεσία που διέπει τον Φορέα εξώδικης επίλυσης διαφορών χρηματοοικονομικής φύσης έχει ψηφιστεί από το 2010 αλλά ο φορέας αυτός το 2015 έχει ξεκινήσει να εκτελεί την αποστολή του.²³

Σύμφωνα με το νόμο, ο Χρηματοοικονομικός Επίτροπος αναλαμβάνει να επιλύει παράπονα που υπάρχουν κατά χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων με κύριο μέλημα του τη διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών.²⁴

Από τις αρχές του 2015 μέχρι σήμερα μέσα από το γραφείο του Χρηματοοικονομικού Επιτρόπου, από τις 84 υποθέσεις που διαχειρίστηκαν, οι 73 υποθέσεις έχουν καταλήξει σε συμφωνημένη λύση. Άρα, καταλαβαίνουμε ότι τα αποτελέσματα μέχρι στιγμής είναι παρά πολύ καλά καθώς έχει ποσοστό επιτυχίας της τάξης του 87%.²⁵

4.1.4 Πλαίσιο Αφερεγγυότητας

Το Απρίλιο του 2015 η Κυπριακή βουλή ψήφισε πέντε νομοσχέδια αναφορικά με το πλαίσιο αφερεγγυότητας. Τα νομοσχέδια αφορούν τα πιο κάτω:

²³ Δημοσιογραφική διάσκεψη του φορέα την Δημοσιογραφική Εστία, 16/02/2015 - <http://www.financialombudsman.gov.cy/>

²⁴ Χρηματοοικονομικός Επίτροπος: Ο θεσμός που δεν λειτουργεί - <http://www.sigmalive.com/news/oikonomia/101074/xrimatooikonomikos-epitropos-o-thesmos-pou-den-leitourgei>

²⁵ «ΜΕΔ: Η παρούσα κατάσταση και οι προοπτικές για τους δανειολήπτες» - Χρηματοοικονομικός Επίτροπος - Παύλος Θ. Ιωάννου - <http://www.philenews.com/el-gr/f-me-aporpsi-eponymes-gnomes/385/299030/med-i-parousa-katastasi-kai-oi-prooptikes-gia-tous-daneioliptes#sthash.zb6VJWdz.dpuf>

- Τη διαδικασία αναδιάρθρωσης βιώσιμων δανειοληπτών,
- Την χρεοκοπία αυτών των οποίων τα δάνεια θα κριθούν ως μη βιώσιμα,
- Πρόνοιες για διαγραφή δανείων,
- Πρόνοιες αναφορικά με τις εκκαθαρίσεις εταιρειών,
- Πρόνοιες αναφορικά με τον μηχανισμό για την αναδιάρθρωση χρέους εταιρειών, και
- Κανονισμούς για τους Συμβούλους Αφερεγγυότητας

Οι σημαντικές πρόνοιες των πιο πάνω νομοθετημάτων είναι οι πιο κάτω:

- Διαγραφής χρέους ύψους μέχρι €25,000 με αυστηρές προϋποθέσεις,
- Προσωπικά σχέδια αποπληρωμής, με σκοπό την αναδιάρθρωση του χρέους φυσικών προσώπων με την διασφάλιση όπου είναι εφικτό της κύριας κατοικίας, Το αποτέλεσμα αυτού είναι ότι όταν υπάρχει αποδοχή από τους πιστωτές ή κατόπιν επιβολής από το δικαστήριο του σχεδίου αποπληρωμής τότε καθίσταται νομικά δεσμευτικό τόσο για τον χρεώστη, όσο και για τους πιστωτές.²⁶
- Μια άλλη σημαντική πρόνοια έχει να κάνει με τους εγγυητές. Ουσιαστικά η υποχρέωση του εγγυητή στις περιπτώσεις που υπάρχει ενυπόθηκη εξασφάλιση, είναι η διαφορά της τιμής μεταξύ υπολοίπου δανείου και ενυπόθηκης εξασφάλισης.
- Επίσης, σημαντική πρόνοια είναι η απαλλαγή από καθεστώς πτωχεύσας με τη συμπλήρωση τριών χρόνων από την ημερομηνία έκδοσης του διατάγματος πτώχευσης. Η προϋπόθεση που υπάρχει είναι ότι ο πτωχεύσας θα πρέπει να είναι συνεργάσιμος και καλόπιστος.
- Τέλος, είναι ο διορισμός εκκαθαριστή ο οποίος θα ορίζεται όχι μόνο από το δικαστήριο αλλά και από τις συνελεύσεις των πιστωτών της εταιρείας. Ο εκκαθαριστής είναι μόνιμος και όχι προσωρινός και είναι είτε ο επίσημος παραλήπτης είτε ανεξάρτητος σύμβουλος αφερεγγυότητας.

Μέχρι σήμερα, σύμφωνα με στοιχεία της υπηρεσίας Αφερεγγυότητας, μετά από ένα χρόνο λειτουργίας της, έχει λάβει μέχρι τον Απρίλιο του 2016, 605 αιτήσεις εκ των

²⁶ Όλες οι πρόνοιες του πλαισίου αφερεγγυότητας – 20/04/2015-
http://www.stockwatch.com.cy/nqcontent.cfm?a_name=news_view&ann_id=222155

οποίων οι 589 αφορούν εξασφάλιση διαταγμάτων οφειλών μέχρι 25.000 ευρώ και 16 προσωπικά σχέδια αποπληρωμής οφειλών.²⁷

4.1.5 Εκποίηση Ακινήτων

Τον Απρίλιο του 2015 έχει γίνει τροποποίηση της νομοθεσίας αναφορικά με τις Μεταβιβάσεις και Υποθηκεύσεις ακινήτων.

Η νομοθεσία προβλέπει τα πιο κάτω¹³:

1. Όταν οι καθυστερήσεις του δανείου είναι περάν των 120 ημερών και το χρέος καταστεί πληρωτέο μπορεί να ξεκινήσει η διαδικασία πώλησης του ενυπόθηκου ακινήτου.
2. Όταν περάσουν οι 120 ημέρες, ο ενυπόθηκος δανειστής έχει την δυνατότητα να αποστείλει ειδοποίηση στον ενυπόθηκο οφειλέτη ζητώντας από αυτόν την άμεση εξόφληση εντός 30 ημερών από την ημέρα ειδοποίησης. Ο ενυπόθηκος οφειλέτης έχει την δυνατότητα εντός των 30 ημερών να προσφύγει στο δικαστήριο αμφισβητώντας τον ενυπόθηκο δανειστή.
3. Αν εντός των 30 ημερών ο ενυπόθηκος οφειλέτης δεν συμμορφωθεί, ο ενυπόθηκος δανειστής έχει την δυνατότητα να αποστείλει δεύτερη ειδοποίηση με την οποία θα ενημερώνει ότι το ενυπόθηκο ακίνητο θα πωληθεί σε πλειστηριασμό. Η ειδοποίηση επιδίδεται τουλάχιστο 30 ημέρες πριν το πλειστηριασμό. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι ο ενυπόθηκος οφειλέτης έχει την δυνατότητα να καταθέσει έφεση στο Δικαστήριο εντός των 30 ημερών.
4. Ο ενυπόθηκος δανειστής δίνει νέα ειδοποίηση στον πελάτη ότι εντός 10 ημερών θα διορίσει αδειούχο εκτιμητή για σκοπούς καθορισμού της αγοραίας αξίας του ενυπόθηκου ακινήτου. Αν δεν ορίσει δεύτερο εκτιμητή ο ενυπόθηκος οφειλέτης, ορίζει ο ενυπόθηκος δανειστής.
5. Εντός τριάντα ημερών θα πρέπει παραδώσουν τις εκτιμήσεις τόσο στο ενυπόθηκο οφειλέτη, όσο και στον ενυπόθηκο δανειστή.
6. Αν μεταξύ των δυο εκτιμήσεων υπάρχει διαφορά και δεν υπερβαίνει το 25% της αγοραίας αξίας τότε λογίζεται ο μέσος όρος των δυο εκτιμήσεων.

²⁷ Σύντομα οι πρώτες αιτήσεις στο Δικαστήριο από Υπηρεσία για Αφερεγγυότητα - <http://www.philenews.com/el-gr/top-stories/885/307832/syntoma-oi-protos-aitiseis-sto-dikastirio-apo-ypiresia-gia-aferengyotita#sthash.ZozZSjK4.dpuf>

7. Αν η διαφορά ξεπερνά το 25%, τότε ζητείται από το Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου, τον διορισμό ανεξάρτητου εκτιμητή εντός 30 ημερών,
8. Στην περίπτωση που διοριστεί τρίτος εκτιμητής, τότε η αξία που θα λογίζεται θα είναι ο μέσος όρος το 2 κοντινότερο εκτιμήσεων.
9. Η πρώτη προσπάθεια πώλησης γίνεται από τον δανειστή μόνο με πλειστηριασμό και στο πλειστηριασμό η επιφυλασσόμενη τιμή πώλησης αντιστοιχεί στο 80% της αγοραίας αξίας του ακινήτου (δεν μπορεί να πωληθεί κάτω από την επιφυλασσόμενη τιμή).
10. Ο ενυπόθηκος δανειστής έχει δυνατότητα εντός τριών μηνών να κάνει προσπάθειες για πώληση του ακινήτου σε τιμή όχι μικρότερη από την επιφυλασσόμενη τιμή.
11. Αν δεν μπορεί να γίνει η πώληση σε πλειστηριασμό τότε ο δανειστής έχει τη δυνατότητα να πωλήσει απευθείας το ενυπόθηκο ακίνητο στην υψηλότερη προσφορά με τουλάχιστο καταβλημένο το 20% της αποδεχόμενης τιμής προσφοράς.
12. Στη περίπτωση που ενυπόθηκος δανειστής δεν κατορθώσει να το πωλήσει στην διάρκεια του ενός έτους τότε έχει την δυνατότητα να το αγοράσει το ενυπόθηκο ακίνητο σε τιμή πώληση όχι μικρότερη του 50% της νέας εκτιμημένης αξίας,

Το συμπέρασμα από την νομοθεσία είναι ότι οι εκποιήσεις θα γίνονται πιο γρήγορα από προηγούμενους αλλά όχι τόσο γρήγορα όσο σε άλλες χώρες καθώς η νομοθεσία επιτρέπει ενστάσεις από τους δανειολήπτες σε κάθε στάδιο με αποτέλεσμα οι εκποιήσεις να χρειάζονται χρόνο.

Επίσης, το άλλο σημαντικό είναι ότι οι τιμές των ακινήτων είναι ήδη μειωμένες και σε συνδυασμό με τις μαζικές εκποιήσεις των τραπεζών θα δημιουργηθεί υπερπροσφορά ακινήτων με συνέπεια την περαιτέρω μείωση των τιμών. Από αυτό το συνδυασμό οι τράπεζες πιθανόν να μην εισπράξουν τα αναμενόμενα από τις εκποιήσεις με αποτέλεσμα να χρειαστούν επιπρόσθετα κεφάλαια.

4.1.6 Πακετοποίηση Δανείων

Το Νοέμβριο του 2015 έχει ψηφιστεί το νομοσχέδιο αναφορικά με την πακετοποίηση δανείων και το οποίο προβλέπει πακετοποίηση δανείων μέχρι €1 εκ. «Ο σκοπός του

νομοσχεδίου είναι η παροχή εξουσίας στην ΚΤΚ να δανειοδοτεί, να ρυθμίζει και να εποπτεύει θέματα αγοραπωλησίας πιστωτικών διευκολύνσεων». ²⁸

Υπάρχουν θετικά και αρνητικά από την πακετοποίηση δανείων. Τα θετικά είναι τα εξής:

1. Άμεση μείωση των ΜΕΧ καθώς θα φύγουν άμεσα ΜΕΧ από τους ισολογισμούς των τραπεζών .
2. Δεν θα υπάρξουν σημαντικές διακυμάνσεις στις τιμές των ακινήτων.
3. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα λάβουν άμεση ρευστότητα.
4. Λόγω της άμεσης βελτίωσης της ποιότητας του ενεργητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων, θα είναι πιο εύκολη η απελευθέρωση νέων κεφαλαίων, δηλαδή έκδοση νέων χορηγήσεων που θα ωθήσουν την ανάπτυξη της οικονομίας.

Στα αρνητικά συγκαταλέγονται τα πιο κάτω:

1. Θα υπάρξει πρόβλημα ασύμμετρης πληροφόρησης μεταξύ των τραπεζών και των επενδυτών.
2. Οι τράπεζες θα καταγράφουν ζημιές καθώς η τιμή πώλησης θα είναι μειωμένη σε σχέση με την αξία του δανείου και του συνόλου των προβλέψεων.

Το συμπέρασμα είναι ότι λόγω των πολύ μεγάλων ποσοστών μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων που υπάρχουν στο τραπεζικό σύστημα καθώς και για το ότι η μείωση των ΜΕΧ επιβάλλεται έτσι ώστε η Κύπρος να καταφέρει να μπει σε επενδυτική βαθμίδα, τότε η τιτλοποίηση των δανείων επιβάλλεται.

4.2 Καθορισμός στόχων προς τις τράπεζες από την ΚΤΚ

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) από τις αρχές του Σεπτεμβρίου 2015 έχει καθορίσει στόχους προς τις τράπεζες για τις αναδιαρθρώσεις δανείων με καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών και το χειρισμό των δανείων με καθυστερήσεις κάτω των 90 ημερών. Ο κύριος σκοπός της ΚΤΚ είναι να δώσει κίνητρα προς τις τράπεζες για αύξηση του όγκου αναδιαρθρώσεων αλλά και για σκοπούς πρόληψης

²⁸ http://www.newsit.com.cy/default.php?pname=Article&art_id=180150&catid=13 – Υπερψηφίστηκε από τη Βουλή το νομοσχέδιο για την πώληση δανείων

αναφορικά με τα δάνεια που αρχίζουν να παρουσιάζουν καθυστερήσεις πέραν των 30 ημερών.²⁹

Οι δείκτες που έχουν καθοριστεί χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

α) Δάνεια σε καθυστέρηση πέραν των 90 ημερών

Δείκτης 1: Προτάσεις αναδιάρθρωσης ως ποσοστό των δανείων. Ο δείκτης αυτός δεν είναι σωρευτικός και υπολογίζεται για το τρίμηνο που έληξε και για το κάθε ένα από τα επόμενα δύο τρίμηνα.

Δείκτης 2: Υλοποιημένες αναδιαρθρώσεις, δηλαδή αναδιαρθρώσεις που έχουν γίνει αποδεκτές από τον πελάτη. Ο δείκτης αυτός δεν είναι σωρευτικός και υπολογίζεται για το τρίμηνο που έληξε και για το κάθε ένα από τα επόμενα δύο τρίμηνα.

β) Cure Rate Υλοποιημένων αναδιαρθρώσεων

Δείκτης 3: Αναδιαρθρωμένοι λογαριασμοί που έχουν αναδιαρθρωθεί από την 01/01/2014 και παρουσιάζουν καθυστερήσεις ως προς το σύνολο των δανείων κάτω από 8 ημέρες. Σκοπός είναι να μειωθούν τα ποσοστά Re-Default που υπάρχουν στις υλοποιημένες αναδιαρθρώσεις. Αυτό βοηθά στην σωστή χρονική περίοδο αποταξινόμησης των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.

γ) Δάνεια σε καθυστέρηση μεταξύ 31 και 90 ημερών

Δείκτης 4: Δάνεια που στην αρχή του τριμήνου παρουσίαζαν καθυστερήσεις από 31 μέχρι 90 και στο τέλος του τριμήνου είτε λόγω αναδιαρθρώσεων είτε άλλων μέτρων που έλαβε η τράπεζα, δεν παρουσιάζουν καθόλου καθυστερήσεις. Σκοπός αυτού του δείκτη είναι να αποτρέψει την δημιουργία νέων μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων, δηλαδή οι καθυστερήσεις να μην ξεπεράσουν τις 90 ημέρες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΚΤΚ παρουσιάζεται ο πιο κάτω πίνακας που δείχνει τα ποσοστά επιτυχίας για το τέταρτο τρίμηνο του 2015:

²⁹ Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου – Καθορισμός στόχων – 15/04/2016

Στόχοι	Ποσοστό Στόχου	Αποτέλεσμα στόχου	Απόκλιση από Στόχο
Δείκτης 1	12.46%	13.26%	0.80%
Δείκτης 2	11.64%	13.01%	1.37%
Δείκτης 3	72.87%	69.92%	-2.95%
Δείκτης 4	40.00%	38.61%	-1.39%

Το συμπέρασμα είναι ότι οι στόχοι για τον πρώτο και δεύτερο δείκτη έχουν οριακά υπερκαλυφθεί και αυτό μάς φανερώνει τις έντονες προσπάθειες που γίνονται από τις τράπεζες. Ειδικά, ο δεύτερος στόχος είναι πολύ σημαντικός, καθώς έχει να κάνει με υλοποιημένες αναδιαρθρώσεις.

Στους άλλους δύο δείκτες παρατηρούμε ότι έχουν υστερήσει στην επίτευξη των στόχων. Ο δείκτης 3 ο οποίος έχει να κάνει με αναδιαρθρωμένα δάνεια, τα οποία παρουσιάζουν καθυστερήσεις κάτω των 8 ημερών, έχει απόκλιση 2.95% και ο δείκτης 4 έχει απόκλιση 1,39%.

Μια επισήμανση για το στόχο 3 είναι ότι ο στόχος για δάνεια που έχουν αναδιαρθρωθεί, θα έπρεπε να παρουσιάζουν καθυστερήσεις μηδέν μέρες και όχι 8 μέρες καθώς για να αποταξινομηθεί ένα δάνειο από MEX πρέπει να μην παρουσιάζει καθόλου καθυστερήσεις για περίοδο τουλάχιστον 12 μηνών. Άρα, τα δάνεια που αναδιαρθρώνονται και παρουσιάζουν καθυστερήσεις μεταξύ 1 και 7 ημερών θα επιμετρούν στο στόχο ως επιτυχία αλλά ουσιαστικά δεν θα αποταξινομηθούν από MEX.

4.3 Ενέργειες των τραπεζών για την επίτευξη των στόχων της ΚΤΚ και μείωσης των ΝΡΕ

Οι Τράπεζες από την σειρά τους θα πρέπει να ενεργήσουν τόσο προληπτικά όσο και άμεσα για την επίτευξη των στόχων της ΚΤΚ καθώς και μείωσης των ΝΡΕ. Συγκεκριμένα παραθέτονται στις επόμενες παραγράφους συγκεκριμένες στρατηγικές που ενδείκνυται να ακολουθηθούν.

Η πρώτη ενέργεια που πρέπει να κάνει το πιστωτικό ίδρυμα είναι η σύσταση τμήματος παρακολούθησης των λογαριασμών που έχουν καθυστερήσεις κάτω των 90 ημερών και να ασχολείται αποκλειστικά με την είσπραξη των καθυστερήσεων και όπου

ενδείκνυται, να γίνεται αναδιάρθρωση. Σκοπός είναι η πρόληψη, για να μην δημιουργηθούν νέες MEX καθώς και για τους λογαριασμούς οι οποίοι είναι αναδιρθρωμένοι να μην ξεπεράσουν τις 30 μέρες καθυστέρησης.

Η δεύτερη ενέργεια είναι η σύσταση τμημάτων αναδιρθρώσεων τα οποία θα είναι αρμόδια για αναδιάρθρωση λογαριασμών που παρουσιάζουν καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών. Ένα μεγάλο βάρος πέφτει σε αυτή την μονάδα καθώς έχει την κύρια ευθύνη για νέες αναδιρθρώσεις και μείωσης των MEX.

Η τρίτη ενέργεια είναι η σύσταση μονάδας για διαχείριση των τερματισμένων λογαριασμών. Ένα μεγάλο κομμάτι των MEX είναι σε αυτήν την μονάδα, άρα θα πρέπει να βρεθούν δραστικές λύσεις για την μείωση τους, όπως διαγραφή ποσού όπου ενδείκνυται με βάση τους κανονισμούς της τράπεζας ή εκποιήσεις ακινήτων ή αναδιρθρώσεις λογαριασμών.

Η τέταρτη ενέργεια η οποία είναι πάρα πολύ σημαντική είναι η σύσταση τμήματος παρακολούθησης και επιμέτρησης απόδοσης MEX. Το συγκεκριμένο τμήμα θα αναλαμβάνει τα πιο κάτω:

- 1) Καθημερινή ενημέρωση των αρμοδίων τμημάτων την πορεία τους αναφορικά με τους στόχους της ΚΤΚ. Αυτό μπορεί να γίνει είτε με ηλεκτρονική αλληλογραφία είτε μέσω δικτυακής πλατφόρμας. Στις περιπτώσεις όπου είναι πίσω σε σχέση με την κάλυψη του στόχου θα ενημερώνονται έγκαιρα τόσο οι ίδιοι όσο και η αρμόδια Διεύθυνση.
- 2) Καθημερινή αποστολή των λογαριασμών στα αρμόδια τμήματα, οι οποίοι έχουν αναδιρθρωθεί την προηγούμενη μέρα και κατά την δημιουργία του νέου λογαριασμού παρουσιάζουν καθυστερήσεις λόγω λάθους στην καταχώρηση. Ο σκοπός είναι να εντοπίζονται έγκαιρα τα δάνεια τα οποία είναι αναδιρθρωμένα και έχουν καθυστερήσεις λόγω λάθους.
- 3) Εβδομαδιαία αποστολή λογαριασμών αναφορικά με τα Re - Default rate, δηλαδή λογαριασμοί οι οποίοι έχουν αναδιρθρωθεί στο παρελθόν και σήμερα παρουσιάζουν καθυστερήσεις.

- 4) Αποστολή λογαριασμών σε καθημερινή βάση οι οποίοι αν σε μια βδομάδα δεν εισπραχθούν οι καθυστερήσεις, θα πάνε πάνω από 90 dpd, δηλαδή παρουσιάζουν καθυστερήσεις από 83 μέχρι 90 ημέρες. Αυτό θα γίνεται για σκοπούς πρόληψης μη δημιουργίας νέων ΜΕΧ.
- 5) Να δημιουργηθούν «έξυπνες σημάνσεις λογαριασμών» και να αποστέλλονται στα αρμόδια τμήματα. Για παράδειγμα:
1. Πελάτες που πληρώνουν πέραν του 70% της συμβατικής τους δόσης τους τελευταίους 12 μήνες και σήμερα έχουν καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών. Αυτή η πληροφορία βοηθά τον λειτουργό καθώς ο συγκεκριμένος πελάτης είναι πιο εύκολο να συμφωνήσει για αναδιάρθρωση,
 2. Οι μεγαλύτεροι πελάτες σε υπόλοιπο, άρα με τυχόν αναδιάρθρωση αυτών των λογαριασμών θα υπάρχει ουσιαστική μείωση των ΜΕΧ,
 3. Πελάτες με δέσμευση κατάθεσης, άρα ο πελάτης είναι πιο εύκολο να προσέλθει για αναδιάρθρωση και να γίνει κάλυψη των καθυστερήσεων από το ποσό δέσμευσης, και
 4. Λογαριασμοί που έχουν επιτόκιο για παράδειγμα πέραν του 7,5%. Αυτό βοηθά στο να βρεθούν πελάτες όπου με τυχόν δραστική μείωση του επιτοκίου θα έχουν χαμηλότερη δόση η οποία θα αποτελέσει κίνητρο για το δανειολήπτη να είναι θετικός για αναδιάρθρωση.
- 6) Καθορισμός στόχων ανεξάρτητα των στόχων της ΚΤΚ για πρόληψη των δανείων που έχουν καθυστερήσεις κάτω από 90 ημέρες. Ο σκοπός είναι η συνεχής ενημέρωση των αρμόδιων τμημάτων για τους λογαριασμούς που σήμερα δεν είναι ΝΡΕ και πιθανόν το επόμενο διάστημα να γίνουν ΝΡΕ.
- 7) Η διεύθυνση του πιστωτικού ιδρύματος σε συνεργασία με το τμήμα παρακολούθησης θα πρέπει να ετοιμάσουν εκστρατείες με συγκεκριμένα κριτήρια με κύριο σκοπό τον εντοπισμό πελατών που είναι πιο εύκολο να προσεγγιστούν και να γίνουν αναδιάρθρωση οι χορηγήσεις τους. Οι εκστρατείες είτε μπορεί να είναι μια τυποποιημένη λύση, δηλαδή εκστρατεία όπου οι όροι της συμφωνίας (π.χ. μείωση επιτοκίου, μείωση δόσης, επέκταση διάρκειας) είναι καθορισμένοι από πριν και απλά ο πελάτης αποδέχεται την συμφωνία , είτε

εκστρατείες με συγκεκριμένα κριτήρια που απευθύνεται σε συγκεκριμένο πελατολόγιο του συνολικού χαρτοφυλακίου (π.χ. πελάτες όπου συνολικές καθυστερήσεις τους είναι μικρότερες από τις συνολικές καταθέσεις).

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφέρουμε πόσο σημαντική είναι η πρόληψη στην δημιουργία νέων ΜΕΧ, δηλαδή η παρακολούθηση των δανείων σε καθυστέρηση κάτω από 90 ημέρες, καθώς αν δεν γίνεται σε σύντομο χρονικό διάστημα είσπραξη αυτών των καθυστερήσεων θα έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται νέες ΜΕΧ. Άρα η καθαρή μείωση των ΜΕΧ να είναι ακόμα μικρότερη.

Επίσης, σημαντικό κομμάτι που δυσκολεύει την μείωση των ΜΕΧ είναι και οι τόκοι που υπολογίζονται στα δάνεια καθημερινά (δεδουλευμένος τόκος) που σε αρκετές περιπτώσεις ξεπερνά το 8% λόγω τόκων υπερημερίας. Αυτό έχει ως συνέπεια να χρειάζονται ακόμη περισσότερες αναδιαρθρώσεις για να φανεί στο άμεσο μέλλον μείωση των ΜΕΧ.

Παράδειγμα Α:

Υποθέτουμε ότι χαρτοφυλάκιο της τράπεζας Χ το οποίο είναι μη εξυπηρετούμενο είναι 4 δις κατά την 30/11/2015. Θέλουμε να δούμε πόσο θα μειωθούν τα ΝΡΕ κατά την 31/12/2015 αν υποθέσουμε ότι κάθε μήνα γίνονται 50 εκ. αναδιαρθρώσεις και αυτά στο χρόνο αποταξινομούνται από ΝΡΕ. Υποθέτουμε επίσης ότι το μέσο σταθμικό επιτόκιο για τα ΜΕΧ είναι στο 7% και οι συνολικές αποπληρωμές από τον ένα μήνα στον άλλο μήνα είναι 0.1% του συνόλου των ΜΕΧ. Τέλος, υποθέτουμε ότι κάθε μήνα δεν δημιουργούνται νέα ΜΕΧ

	€ (000)	€ (000)
Υπόλοιπο ΝΡΕ κατά τις 30/11/2015		4.000.000
Χορηγήσεις που ήταν ΝΡΕ κατά την 30/11/2015 και κατά τις 31/12/2015 είναι ΡΕ		(50.000)
Δεδουλευμένοι Τόκοι ΜΕΧ κατά τις 30/11/2015 (4 δις * 7%*11/12)	256.667	
Δεδουλευμένοι Τόκοι ΜΕΧ κατά τις 31/12/2015 (3.9 δις *7%*12/12)	280.000	23.333
Διαφορά υπολοίπων των ΜΕΧ από τις 30/11/2015 μέχρι τις		(4.000)

31/12/2015. (4 δις * 0.1%)		
Υπόλοιπο NPE κατά την 31/12/2015		3.975.666
Μείωση στα NPE		22.667

Παρατηρούμε ότι παρόλο που γίνονται 50.000 εκατ. αναδιαρθρώσεις το μήνα η συνολική μείωση των NPE είναι 23 εκατ.

Παράδειγμα Β:

Διατηρώντας τα δεδομένα του παραδείγματος Α, αλλά προσθέτοντας την υπόθεση ότι κάθε μήνα ταξινομούνται 25 εκατ. νέα NPE λόγω μη ικανοποιητικής λειτουργίας του τμήματος για τις καθυστερήσεις κάτω των 90 ημερών, τότε:

	€ (000)	€ (000)
Υπόλοιπο NPE κατά τις 30/11/2015		4.000.000
Χορηγήσεις που ήταν PE κατά την 30/11/2015 και κατά τις 31/12/2015 είναι NPE		25.000
Χορηγήσεις που ήταν NPE κατά την 30/11/2015 και κατά τις 31/12/2015 είναι PE		(50.000)
Δεδουλευμένοι Τόκοι MEX κατά τις 30/11/2015 (4 δις * 7%*11/12)	256.667	
Δεδουλευμένοι Τόκοι MEX κατά τις 31/12/2015 (3.9 δις *7%*12/12)	280.000	23.333
Διαφορά υπολοίπων των MEX από τις 30/11/2015 μέχρι τις 31/12/2015. (4 δις * 0.1%)		(4.000)
Υπόλοιπο NPE κατά την 31/12/2015		4.002.333
Αύξηση στα NPE		2.333

Παρατηρούμε ότι σε αυτό το παράδειγμα τα NPE έχουν αυξηθεί, δηλαδή ότι δουλειά έχει γίνει στο τμήμα για τους λογαριασμούς σε καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών, έχει χαθεί.

Συμπεράσματα

Από την πιο πάνω μελέτη αναφορικά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, τα κριτήρια ταξινόμησης MEX και την Κυπριακή Οικονομία προκύπτουν τα πιο κάτω συμπεράσματα:

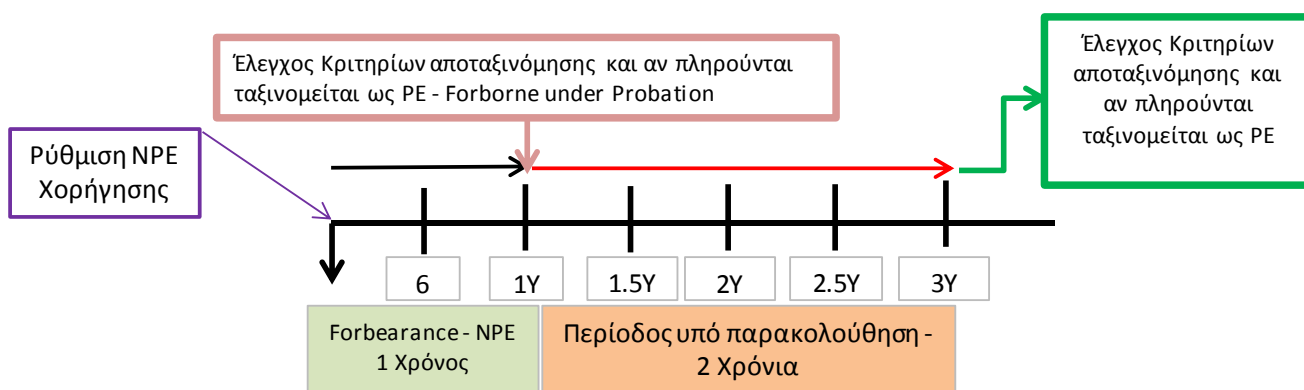
- Τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια αποτελούν το μεγαλύτερο κίνδυνο των τραπεζών και της Κυπριακής Οικονομίας.
- Αν δεν μειωθούν τα Μη εξυπηρετούμενα δάνεια τότε οι οίκοι αξιολόγησης δεν θα ανεβάσουν την Κυπριακή Οικονομία σε επενδυτική βαθμίδα. Ουσιαστικά, τα Ratings της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι αυτά που θα την ωθήσουν στην είσοδο στις διεθνείς αγορές με κύριο όφελος την άντληση χρήματος με χαμηλότερο κόστος.
- Οι Τράπεζες θα πρέπει να δώσουν περισσότερη έμφαση για την εξεύρεση νέων λύσεων για αποδοτικότερη και γρηγορότερη μείωση των MEX. Ουσιαστικά η μείωση των MEX είναι το κλειδί επανεκκίνησης του τραπεζικού συστήματος σε λειτουργία. Η επανεκκίνηση του τραπεζικού συστήματος θα ωθήσει την Κυπριακή Οικονομία σε ανάπτυξη καθώς θα ανοίξει η στρόφιγγα για νέες δανειοδότησης από τα πιστωτικά ιδρύματα και ταυτόχρονα θα μειώσει την πιθανότητα για ανάγκη νέων κεφαλαίων.
- Οι Τράπεζες θα πρέπει να δημιουργήσουν τα κατάλληλα τμήματα για την αντιμετώπιση των MEX, τα οποία θα λειτουργούν με απόλυτη αρμονία τόσο για την μείωση των υφιστάμενων MEX, όσο και τη μη δημιουργία νέων MEX.
- Επίσης, θα πρέπει οι τράπεζες να αρχίσουν να χρησιμοποιήσουν πιο δραστικές λύσεις αναδιαρθρώσεων και να ξεφύγουν από τις παραδοσιακές όπως τα «Split Loan».
- Η Πακετοποίηση δανείων θα πρέπει να αρχίσει να εφαρμόζεται από τις τράπεζες καθώς έχει πάρα πολλά πλεονεκτήματα, όπως η άμεση μείωση των MEX.

Παράρτημα Α

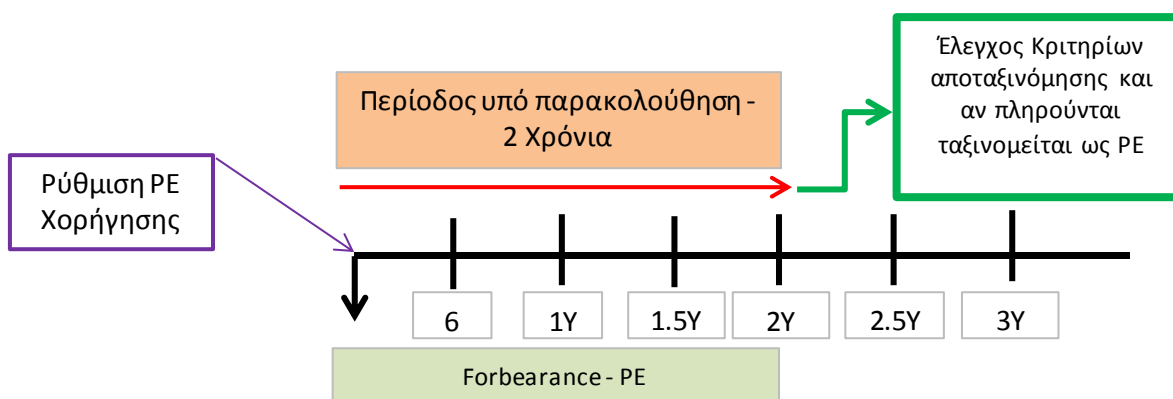
Κριτήρια Ταξινόμησης ΜΕΧ

Α.1 Πίνακας κριτηρίων ταξινόμησης ΜΕΧ

Κριτήρια ταξινόμησης ως ΝΡΕ - Forbearance & Κριτήρια αποταξινόμησης

Κριτήρια ταξινόμησης ως ΡΕ - Forbearance & Κριτήρια αποταξινόμησης

Παράρτημα Β

Ονόματα Χωρών

Β.1 Βασικοί Δείκτες³⁰

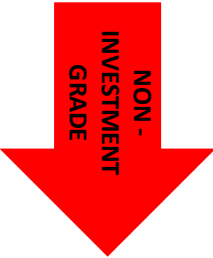
COUNTRY	COUNTRY	NPE %	GDP %	CET1 %	COVERAGE RATIO
CY	CYRPUS	50%	137%	14%	32%
SI	SLOVENIA	28%	9%	18%	61%
IE	IRELAND	21%	23%	17%	41%
HU	HUNGARY	19%	5%	14%	60%
IT	ITALY	17%	17%	12%	45%
PT	PORTUGAL	16%	15%	12%	36%
MT	MALTA	9%	5%	11%	43%
AT	AUSTRIA	8%	7%	11%	56%
ES	SPAIN	7%	16%	12%	46%
PL	POLAND	7%	1%	13%	55%
LV	LATVIA	5%	0%	11%	28%
BE	BELGIUM	4%	4%	16%	41%
FR	FRANCE	4%	7%	13%	51%
LU	LUXEMBOURG	4%	2%	17%	45%
DK	DENMARK	3%	7%	15%	36%
DE	GERMANY	3%	3%	14%	35%
NL	NETHERLANDS	3%	7%	14%	37%
UK	UNITED KINGDOM	3%	4%	12%	34%
FI	FINLAND	2%	1%	18%	34%
NO	NORWAY	1%	1%	12%	40%
SE	SWEDEN	1%	2%	18%	30%

³⁰ Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών – Έκθεση για τα Μη εξυπηρετούμενα και το τραπεζικό σύστημα
<http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1280458/2015+EU-wide+Transparency+Exercise+Report+FINAL.pdf>

Παράρτημα Γ

Οίκοι αξιολόγησης

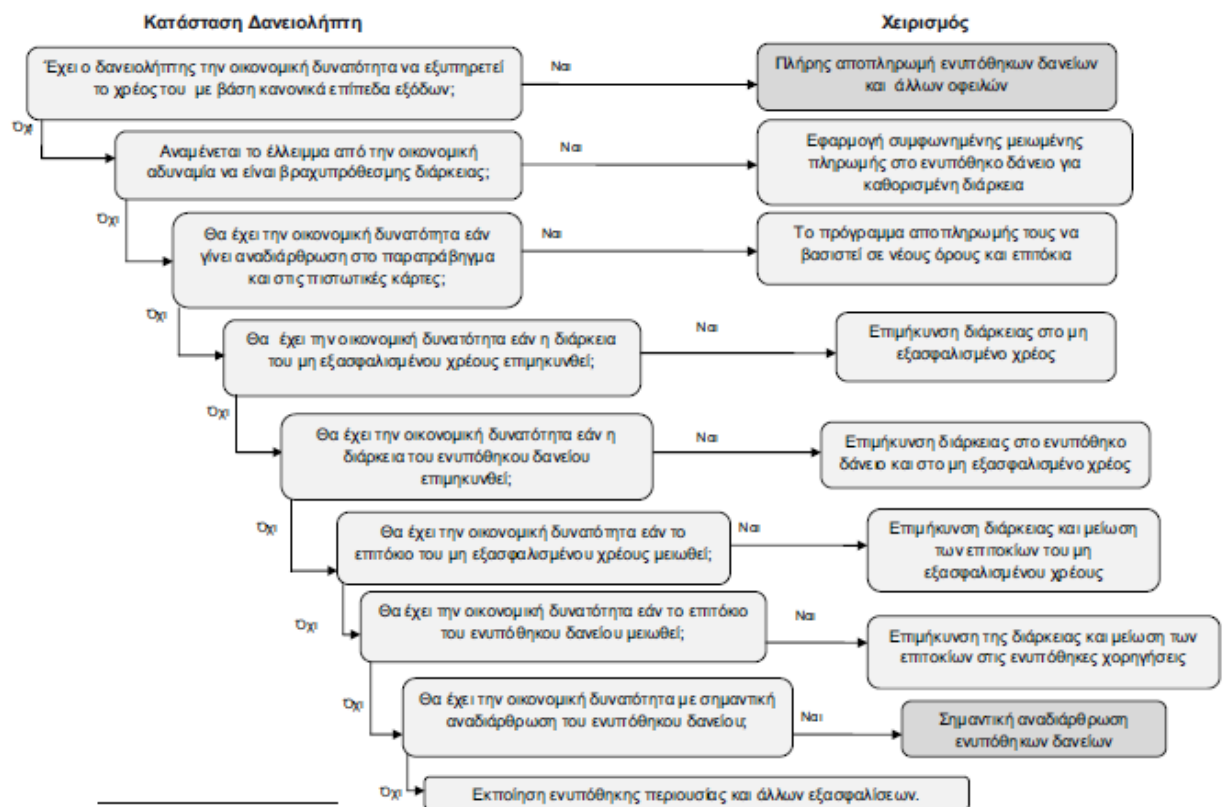
Γ.1 Βαθμολογίες Οίκων Αξιολόγησης

S&P	Moody's	Fitch	TE	Comments	
AAA	Aaa	AAA	100	Prime	
AA+	Aa1	AA+	95	High grade	
AA	Aa2	AA	90		
AA-	Aa3	AA-	85		
A+	A1	A+	80	Upper medium grade	
A	A2	A	75		
A-	A3	A-	70		
BBB+	Baa1	BBB+	65	Lower medium grade	
BBB	Baa2	BBB	60		
BBB-	Baa3	BBB-	55		
BB+	Ba1	BB+	50	Non-investment grade speculative	
BB	Ba2	BB	45		
BB-	Ba3	BB-	40		
B+	B1	B+	35	Highly speculative	
B	B2	B	30		
B-	B3	B-	25		
CCC+	Caa1	CCC	20	Substantial risks	
CCC	Caa2		15	Extremely speculative	
CCC-	Caa3		10	In default with little prospect for recovery	
CC	Ca				
C	C		5		
D	/	DDD	0	In default	
	/	DD			
	/	D			
	/				

Παράρτημα Δ

Παράδειγμα Ρύθμισης

Δ.1 Επεξηγηματικό παράδειγμα ρύθμισης πολλαπλών χορηγήσεων³¹

³¹ Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου – Οδηγία 107/2015 περί Διαχείρισης Καθυστερήσεων του 2015

Βιβλιογραφία

-
- ¹ **Howells Peter και Keith Bain**, Χρήμα Πίστη, Τράπεζες: Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση (Κριτική 2009) σελ 64
- ² **Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου** - Χρηματοοικονομική Σταθερότητα
http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=8128
- ³ **Κούρρης Σωτήρης**, 2^η Γραπτή Εργασία στο Μάθημα Τραπεζικό Περιβάλλον , 2012-2013
- ⁴ **Μελάς Κώστας**, Εισαγωγή στην Τραπεζική Χρηματοοικονομική Διοικητική. Κεφ4
- ⁵ **Τράπεζα Πειραιώς**, Χρηματοοικονομικά μέσα και κίνδυνοι
- <http://www.piraeusbank.com.cy/>
- ⁶ **Ξανθόπουλος Στέλιος**, Θέματα στη Διαχείριση Τραπεζικού κίνδυνου.
http://www.actuar.aegean.gr/notes/metri_diaxe_i_kindinou_sim.pdf
- ⁷ **Κούρρης Σωτήρης**, 4^η Γραπτή Εργασία στο Μάθημα Τραπεζικό Περιβάλλον , 2012-2013
- ⁸ **Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - Αποστολή και καθήκοντα**
http://www.eba.europa.eu/languages/home_el
- ⁹ **Οδηγία Προς τα Πιστωτικά Ιδρύματα για τον Ορισμό των Μη Εξυπηρετούμενων και των Ρυθμισμένων Χορηγήσεων - Οι Περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμοι Του 1997 έως 2013 - Οδηγία Δυνάμει Του Άρθρου 41 -**
http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/GR_odigia_non_performing_restructured_credit_facilities.pdf
- ¹⁰ **Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - Έκθεση για τα Μη εξυπηρετούμενα και το τραπεζικό σύστημα**

<http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1280458/2015+EU-wide+Transparency+Exercise+Report+FINAL.pdf>

¹¹ **Θειοπούλου Θεανώ - Άρθρο στο Φιλελεύθερο στις 26/11/2016-** «Η χειρότερη με διαφορά η Κύπρος στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια - 26/11/2016» - <http://www.philenews.com>

¹² **Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου - Οδηγία 107/2015 περί Διαχείρισης Καθυστερήσεων του 2015**

¹³ **KPMG - Εφαρμογή της νομοθεσίας για εκποιήσεις ενυπόθηκων ακινήτων από ενυπόθηκους Δανειστές - 24/04/2015 -**
<https://www.kpmg.com/CY/en/Pages/default.aspx>